

Inv. A. 30.367

245512

ION DRAGOSLAV



NOVEGE

55498



DONATIA
RABU GLUCERU

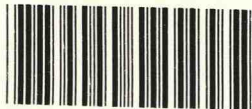
== BUCUREȘTI ==
TIPOGRAFIA „GUCENBERG“
== JOSEPH GÖBL S-sori ==
20, STRADA DOAMNEI, 20
== 1910 ==

Biblioteca Centrală Universitară
BUCUREȘTI
Cota 56131
Inventar C55498

1958

2022/02

B.C.U. Bucuresti



C55498

STAFIA





STAFIA

DONAȚIA
RADU GLUCERU

Luna erà în plin albastru, ca o lampă în tavanul unui local de petrecere deșert; încolo, doar vântul de primăvară par'că mai trăia și umblă, când pe la copacii din grădinița dela Tunari, când se isbea de ulucile caselor cu un sunet de glasuri somno-roase.

Băcanul de peste drum de școală, nea Costică, de mult trăsese obloanele; acum poate dormea.

Dormea nea Costică, dormea și don' comisar, vecinul din dosul casei, don' Papurică, prietenul lui nea Costică, dormea și cucoana Zița, consoarta d-sale; numai var-

distul Ion Pătlăgea, bocănea pe trotuare cu ciubotele lui cele grele, și cine știe ce gândea. De cu zi fusese la scădat la Tei cu don' comisar și nea Costică, și le ajutase să ducă un coș cu de ale gurii, și băuse și el ceva. He-hei! dacă ar fi să se ducă mâine și toată vara cu coșul, știu că ar face niște făci!

Is prieteni buni nea Costică cu don' comisar. Don' comisar ia masa la dumnealui; mă rog, îs un trup și un suflet; și cucoana Zița și nea Costică țin la don' comisar ca la un copil al lor; când nu vine don' Păpurică la masă, se supără de Doamne fe-reștel!... În ziua ceea a fost pentru întâiași dată la băi la Tei cu nea Costică, cum îi zice dumnealui.

Nea Costică e om greoiu, gras și suflă; are niște degete ca niște havane, niște mâini ca niște plăcinte, niște picioare ca niște trunchiuri și un cap strălucitor ca o beșică de bivoliță, și noaptea sforâie..., iar ca să mai slăbească, doftorul i-a spus să facă băi de gărlă. Cucoana Zița nu poate să sufere sforăitul și dela un cârd de vreme a început s'o apuce *nevricanțele*; așa că nea Costică doarme în odaia băcăniei, unde e biliardul

și sforăie de aude și Pătlăgea de pe drum; iar cucoana doarme sus, în odaia dela mansardă, unde țin sculele și bonurile.

În ziua ceea când a dus coșul la Tei, don' comisar i-a spus :

— Pătlăgea, de azi înainte să faci tu serviciul de noapte în postul «Tunari»; te-am cerut dela domnul Comandant.

Iar în seara zilei aceleea, don' Păpurică a ieșit la porțiță numai în halat și i-a vorbit :

— Pătlăgea, mai pe depărțișor, băete, să nu turburi cu bocănitul, somnul cucoanei Ziței și a d-lui Costică. Din când în când te uiți spre băcănie și iar te întorci înapoi. Li plăceă lui don' Păpurică, Pătlăgea, că eră ascultător și de credință; de-atâtea ori i-a dus rufele la spălat și nu i-a lipsit nimic; ba a dat fuga la câte-un negustor să-l împrumute cu câte-o *bumașcă* și n'a știut nici pământul.

Dar tocmai atunci, Pătlăgea par'că aveà furnici și, or'cât se sileà să nu bocănească, tot se auzeà tare. Și, Doamne, cum ar fi dormit pe o bancă din grădiniță, dar niște șoapte venite dela frizeria «La briciul Dacia-Traiană» a d-lui Nae Perdaf, de peste drum, îl treziră din gândurile lui.

— Soro, l-am văzut cu ochii mei.

— Ei, nu mai spune!...

— Dacă-ți spun!

— Ei, și?

— Erà în alb, și umblà pe coperiș, na, cum umblu, eu, acușica, pe locul ăsta. Da și a intrat pe ușa dela răsufătoarea podului și a ieșit iară.

— Pe urmă?

— Pe urmă, s'a dat după acoperișul casei și de acolo, a intrat ca în pământ.

— Cum, dincolo la domnu' comisar?

— Cum te văd și mă vezi!

— Fugi, soro, că mă tem să mă duc singură să mă culc; să veniți una să mă petreceți.

Așà vorbeau stând de vorbă în curtea frizeriei «La briciul Dacia-Traiană», cucoana Frusina a domnului Niță cismarul, din aceeași curte Zoița lui nea Nae Perdaf, și cucoana Leanca a d-lui Gheorghe dela primărie, dela a treia casă.

Pătlăgea se apropie și, văzând oameni cunoscuți și ca să nu turbure somnul lui don' Costică și a cucoanei Zoiței cu bocănitul lui, se îndreaptă spre «Făgădău».

Dar abiă făcù cotul străzii, când iată că o umbră albă se destăcù ca o nălucă de după coperișul ascuțit al băcăniei, se ridică, se uită în toate părțile, și trecù cumpănindu-se pe acoperiș până la bageaua podului, care aveă mărimea unei ferestre de mansardă.

— St! St! zise cucoana Leanca a domnului Gheorghe; jos! jos! uite-l că intră în pod.

— Niță! Niță! strigă coana Zoița la fe-reastră.

— Ce-i, fă? se auzì un glas somnoros de bărbat, din lăuntru.

— A venit! *Uite-lăi* că intră în pod, ieși repede dacă vrei să-l vezi.

Nu mult, ușa se deschide, și un bărbat în cămașă lungă, albă, cu flori și cu niște taflici în picioare, se arătă cu capul sburlit cât o bărbânță.

— Eee! a intrat în bagea, musiu Niță, zise cucoana Leanca.

În adevăr, până să iasă domnul Niță, stafia se plecaseră și se strecuraseră, în pod, pe pân-tece.

— Dacă te trezești a treia zi de Paști, zise coana Zoița, consoarta d-sale! Acușica să stăm până o ieși.

În momentul ăsta, Pătlăgea venea înapoi pe celălalt trotuar. Stătù în dreptul școalei «Tunari» și se așeză pe temelia gardului de fier.

— Domnule sergent, domnule sergent, strigă cucoana Leanca de făcù să răsune ulița deșartă. Domnule sergent, ia poftim încoà!

— Să fie a dracului de slujbă, zise bombănind Pătlăgea, că nu-ți dă pace nici să ațipești măcar aice.

— Domnule sergent, vorbì cucoana Leanca, când el fu aproape, d-ta ai fost mai înainte aice ?

— Nu ! Da, ce-i ?

— Un strigoiu !

— Un strigoiu ! Cum ?

- - Ia lasă, cocoană Leancă, îi tăiă vorba domnul Niță cu mânilor subsuori și căscând; un om, domnule ! — Ăăh ! că tare mi-i somn, și femeile astea m'au sculat. Un om, urmă el, a venit din partea cealaltă a casei și a intrat pe bagea, în pod.

— Ce, domnule Niță, zise coana Leanca, d-ta glumești ! — Un strigoiu, domnule sergent, dacă l-am văzut eu, cu ochii mei, ce vrei ?

— Ia, lasă soro, îi tăiă vorba cucoana Zoița, uitându-se întrebător la Niță, tot dai zor cu strigoii. E *solambul* de ăia de care spuneă și Rică al țatei Vasilichia.

— Ce *solambul*, soro, zise cucoana Leanca înțepată, așa sunt *solambunii*, să meargă ?

— Ai să vezi acușica. Stăi și d-ta domnule sergent și ai să vezi minune.

Pătlăgea ascultă cu luare aminte și nu știă ce să creadă.

— *Solambul*, *solambul*, își dădù el cu gândul; dar ce a căutat în pod ? *Solambunii* umblă pe marginea streșinei și se duc de unde au venit; așa știe, că doar așa i-a spus la *tiurie* don' comandant. Da, așa cum i-a înșirat femeile, nu miroase a bine.

— Eu nu mai stau, zise el; ăla poate strânge pe cinevă de gât!

— Dacă ai aveà d-ta atâția franci, zise coana Zoița, de câte ori l-am *văzutără* noi intrând în pod, ai fi bogat.

— Nu știu, eu sunt în *izirciț* și trebuie să *constatez* cazul.

— Domnule Sergent, zise cucoana Leanca, bei o cafea ?

— Ce-mi arde mie de cafea ? când aud... zise el îndepărtându-se spre băcănie.

— Ei nu, zău, hai și beà o cafea că acuși iese... Cucoană Zoițo, d-ta ai *istrument* de fiert cafea. Eu mă duc până acasă să aduc zahăr și spirt. Hai și d-ta cu mine, cucoană Frusino, că mi-i urât cu solambulu ăsta. Și uite ici, în hârtiuța asta, am niște catea luată de ici dela Mărculescu, și arată un mototol de hârtie în care aveà cevà.

— D'apoi spirt ? întrebare prietenele.

— Și spirt !

Pătlăgea, ca să nu turbure somnu lui don' Costică și al cucoanei Ziței; cu cât înaintà, cu atât pășea mai rar și mai în vârful degetelor. Se oprì sub ferestrele băcăniei, se oprì la ușa prăvăliei, se uită prin borta oblo- nului : nu erà nimic; în lăuntru ardeà o lampă cu gaz aerian din mijlocul tavanului, încolo, doar sforăiturile năprasnice din odaia biliardului se auziau, ca un ferăstrău de cele de tăiat butuci.

— «Și-au răsără de mine», își zise Pă- tlăgea, unde văd că-s nou.

Dar pe când se tot chioară pe la deschizătu- rile și găurile obloanelor, să vadă ce-i înlăuntru,

o umbră albă se arată la gura bagelei; întâi ca un ce nelămurit, pe urmă se lungi, se ridică cu mânilor de ușori și se ridică în sus, tot mai în sus.

— Domnule sergent! domnule sergent: strigară femeile.

— Domnule sergent! strigă cu glasul lui cel gros și domnul Niță.

«Mă duc, mă chiamă la cafea», își zise Pătlăgea și păși mai repegior. «Și o țigară!» vorbi tot el după o scurtă gândire; însă când ajunsese în mijlocul străzii, femeile strigară încet!

— Domnule sergent, *uită-lăi!*

— Nu ți-am spus eu că-i strigoiu? făcù cocoana Leanca.

— Taci soro, că-i solambul, ia uite cum merge!

Umbra erà acum pe creasta casei.

— Stăi, stăi, individule! răcnì sergentul, deastădată nu-mi scapi, și dă să fugă.

— Domnule sergent, domnule sergent! pentru numele lui Dumnezeu! zise cocoana Leanca sbughind-o din ograda frizeriei, și apucându-l de mână:

— Stăi pe loc, omule, ce faci?

— Ia lasă-mă, cocoană, că acuși *te are-stuesc*, și se smuci.

— Ferească Dumnezeu, domnule sergent, ce vrei să faci ? și îl apucă din nou de mânecă. Ce vrei să cază jos ? e solambul, frate, e solambul ! La solambuli nu se pomenește să strigi.

— Ce solambul, cocoană, d-ta nu vezi că e om, și prinse să fluere. Un alt țignal se auzi de departe ca o trezire din somn.

Cucoana Zoița, ar fi vrut să-l mai oprească, când nea Niță o prinse de mână.

— Ce ai, Zoiță, cu el ? E omu în *izirciț*. Ce vrei să-ți faci *procest* de *cotravenție*. *Pîntru* numele lui Dumnezeu !

Da până să ajungă Pătlăgea la prăvălie, umbra o luase pe muchea acoperișului și pierise dincolo.

— E din ograda dela don comisar, bolborosi și sergentul.

Femeile și domnul Niță lăsară ceștile mai nebăute și veniră după sergent.

— Să știi, cocoană, vorbi Pătlăgea către cucoana Zoița, am să te dau în judecată pentru *incumplicitate cremenală*, și ai să vezi un an arest.

Poarta la don' comisar eră încuiată. Să sară ? Don' comisar la tiurie spune, că nu poți violă *domiceliul* nimănu noaptea. Să bată ? Da oare ce ar zice don' comisar ?... Și temerea că

ar supără pe șef îi strânse inima și îl oprî; însă iarăși gândurile îl năpădiră. — Da dacă ăla o fi făcut cine știe ce înlăuntru? Și repede, să nu turbure pacea lui don' Costică și a cocoanei Zoiței, trecu dincolo de școală și dădu un țignal.

Nu mult, se auzi altul mai aproape, și niște bocănituri mai repezi sunară pe stradă parc'ar fi mers cineva într'o biserică goală, și însoțită de un sunet de pinteni și un țicănit de sabie, o mogâldeață se arătă la o cotitură a străzii: eră don' revizor de var-diști Trăsnea.

Nea Niță și femeile se strânseseră împrejurul lor, și Pătlăgea gâfâind raportă cazul.

— Să batem, glăsui revizorul.

— N'ar fi bine, zise cucoana Frusina, să vie și cine-va dela secție?

— Da' noi ce sântem? glăsui Trăsnea.

— Noi sântem poliție *melitară*, cocoană, răspunse Pătlăgea, așa zice la tiurie don' comandant.

Și Trăsnea cu duh înfumurat, bătù în oblon.

— Cine-i? se auzi un stat din sforăială, ca un herăstrău oprit.

— Ia scoală!

— Scoală, don' Costică, ziseră femeile și nea Niță.

Un om veni la ferestruică, se uită legându-și pestelca și ridică oblonul. Eră nea Costică.

— Domnule, vorbi Pătlăgea, a intrat un om aici și a ieșit.

— La mine? zise băcanul înghițând noduri de spaimă și mirare.

— Pătlăgea, ia spune, cum a fost, îi porunci revizorul.

Și sergentul spuse și lui ce spusese revizorului.

— Trebuie să fie unu, zise domnul Perdaf, care *întreține hamor* cu servitoarea.

— Ce te potrivești, don' Costică, sări cu vorba cu coana Zoe e un solambul, în fiecare noapte vine și se duce.

— Vine și se duce? zice nea Costică cu mirare.

— Iar îi dai zor cu solambulul, soro? vorbi înțepată coana Leanca. Don' Costică, e un strigoiu, cum mă vezi și te vād.

— In fiecare noapte? mormăi nea Costică, bătându-i pieptul în gol.

— Mai în fiecare noapte, răspuse cucoana Zoița, cum te văd și mă vezi.

— Unde ții banii? întrebă revizorul posomorît.

— Sus în mansardă, la nevastă în odaie.

— Da dumneaei unde doarme?

— Tot acolo.

— Da servitoarea?

— În bucătărie.

— Ia, te rog, scoal'o.

O tăcere urmă între toți, da nu mult; revizorul mormăi: «Somnambul, somnambul, da ce caută prin pod un ceas?

— Nu ți-am spus eu, soro, vorbi cucoana Leanca, că-i strigoiu. Ce caută prin pod un ceas?

Treziră pe Cati servitoarea. Femeia veni zăpăcită de somn și cu un contăș bărbătesc între umeri.

— Unde dormi? o întrebă revizorul.

— La mine, draghe domne ofîtere, dorme în cuhnie.

— Da cine a fost la tine, mai adineaore?

— La mine? La mine nu fost nimene.



86498

La mine nu singure este. La mine este borbat Șandor, vinit din piațe, dormit tun.

— Ești bun să scoli pe cucoana dumitale ? zise revizorul.

— S'o sculăm, domnule revizor. Cati, ia adă lampa, vorbi nea Costică; și urmă: Treaba asta m'a îngrijit strașnic; dumneai acolo singură!

— Aice, dorme coconițe, glăsu! Cati, ajun-gând la o ușă pe niște scări sus.

— Stați să bat eu întâi, vorbi nea Costică, să nu se sperie; că așa-i de *nevricoasă* de o bucată de vreme... și tremurând din mâini strigă:

— Zițo!... Zițo!...

Nici un răspuns. Fruntea lui don' Costică se îmbrobonă de o sudoare ușoară, și prin șira spinării simți un fior de temere ce îl sgârci din creștet până în tălpi.

— Zițo, dragă! Zițo!.. scoală, bre omule!...

Niciun răspuns.

— Doamne, Dumnezeule, grăi nea Costică înfiorat, pe când femeile se ghionteau și șopteau:

— Nu răspunde.

— Răspunde, bre, omule, odată !

Niciun răspuns; nea Costică prinse să tremure mai tare.

— Vino-ți în fire don' Costică, ziseră femeile; o fi dormind greu.

— Ia să bat eu, zise revizorul. Cucoană!... Cucoană!... Madam Pristăvescu, deschide că e poliția: avem de căutat ceva la d-voastră.

Nici un răspuns; nea Costică eră desnădăjduit.

— Du-te la secție, Pătlăgea, zise Trăsnea, și chiamă pe don' comisar, sau pe cine-i găsi acolo, și un lăcătuș.

La vorba asta, o ciușmuluială grăbită se auzi înlăuntru. Pătlăgea zise:

— Așà e, suntem poliție melitară și trebuie să lucrăm *concor* cu cea *țivilă*.

— S'a trezit, șoptiră femeile. Lui nea Costică i se însenină fața și-i râdea vârful muștăților.

Nu mult, o cheie se auzi în broască și un cap cu niște ochi turburi de mânie și un rânjet răutăcios se ivi prin deschizătura ușii îmbrobodit cu ceva alb, care numai a lucru de îmbrobodit nu sămăna.

— Ce poștești, ticălosule, îi dă ea; nici acum nu-mi dai pace să dorm?

Dar toți prind să râdă cu hohote.

— Ce-i asta pe tine, Zițo? zise don' Costică, prostit.

— Don' comisar... vorbi Pătlăgea.

Atunci cucoana Zița își dădă socoteală că aveà ceva pe cap nepotrivit, și repede trânti ușa și o încuiă cu cheia lăsându-i pe toți prostiți.

O tăcere încremenită se făcù. Femeile se uitară zâmbind, când una la alta, când la nea Costică, când se uitau la cei dinprejur, care și ei făceau asemenea.

— Lăsați domnilor, grăi nea Costică turburat, ștergându-și cu mâneca cămașei broboanele de sudoare de pe obraz; n'am nici o *pretanțiune*; n'aveți grijă, că nu *răclam* nimic.

— Apoi, așa a zis și don' comisar, glăsui Pătlăgea, «nu poți violă *domiceliu'* unei cucoane.»

— Ei, hai, să mergem, ziseră toți.

— O fi fost un somnambul, vorbi Trăsnea, dacă nu lipsește nimic.

— Ei, vezi, soro, că-i tot solambul îi dă cucoana Leanca. Nu lipsește nimic.

— Soro, m'ai scos din pepeni. Înțelegi odată, făcù cucoana Zoița; solambul, să șadă în pod un ceas.

Apoi tot ele își dădură coate și șoptiră:

— Auzi, frate, să nu aprindă o lumânare, să vadă ce ia; pe când nea Perdaf bătând peste spate pe negustor, îi șopti cu veselie:

— Bată-te să te bată, don Costică, unde ți-ai lăsat lucrurile.

Numai Cati se uită într'o parte și 'n alta, căutând să-și ascundă un zâmbet de batjocură și mulțumire.

Nu mult după asta, totul intră în starea de mai înainte, cu osebite că cucoanele s'au culcat, lăsând pe sergent buimăcit cu gândurile, să-și pocnească tocurile de trotuare sub lumina tainică a lunei târzii și să se întrebe nu de umbră, care se putea să fie un somnambul, cât ce a căutat rufa cu *monogramul*: «V. P.» a domnului comisar în capul cucoanei Ziței, pe când don' Costică, turburat, se pârjolea întrebându-se, în odaia biliardului, când și-a schimbat rufele cu don Papurică când acelea cu care a fost la baie le-avea pe dânsul.



O NOAPTE LA UN PRIETEN





O NOAPTE LA UN PRIETEN

Nam păr pe cap de câte ori nu am avut unde dormi și nu știu de câte ori nu m'am dus și mi-am făcut somnul, știi unde? la șosea, pe o bancă, într'un rond de copaci, învelit numai cu un petic de cer presărat cu prundișul stelelor. Și de câte ori nu a dat și bruma peste mine, acolo, în mirosul de frunză uscată și în cântec de vânt tomnatec, și de câte ori nu am bătut în geamul unui prieten, rugându-l să-mi dea un colț unde să mă adăpostesc peste noapte!

Dar într'o seară de iarnă n'am mai avut la cine să mă oploșesc și stam într'o cârciumă din Tirchilești lângă o sobă și mă încălziam.

Mâncasem ceva, și acum mă gândiam cu groază unde să dorm, și n'aveam unde.

Cum stam cu mintea turburată ca o vreme în doi peri, deodată văd că intră în crâșmă un cunoscut, un bețiv numai într'un parde-siu cafeniu, cu mustățile-i negre pe oală, tras la față și cu ochii turburi ca un om căzut în aiureală. Ințepenindu-se rânjind înaintea cârciumarului, cu capul în piept, îi zise privindu-l pe sub gene:

— Bună seara!

— Mulțumesc, îi răspunse negustorul plictisit.

— Da' ce mai faci?

Omul dădù din cap ca și cum ar fi zis:
«Dă, ce să fac?»

— Da un pahar de vin îmi dai?

— Du-te acasă de te culcă, îi vorbi negustorul cu glas apăsător.

— Aș! până n'oiu bea un pahar de vin, nu mă duc ferit-a sfântul!

Dar pe semne că a băgat de seamă că mai e cineva înlăuntru, că pe dată făcù ochii roată și mă văzù.

— Haaa!... *Salve!* Ce mai faci amice? —

și se repezi la mine de mă luă de mână și răcnî trăgându-mă după dânsul :

— Două pahare cu vin, domnule Pandele, să beau cu cel mai bun prieten al meu !

Eu nu știu cum eram, că mă lăsaiau dus și mă sculau.

— Domnule, glăsui tare către negustor : asta-i student ! Și ce student !... Când îți dai licența ? Și se aplecă la urechea mea și-mi șopti ceva ; însă, deși nu-l auzii bine, dar, ca să mă dau că l-am înțeles, îi răspunsei :

— Ha, ha ! Da, da ! Numai să scap mai repede.

— Da vezi, zise el, strângându-mă voinic de degete ; să nu te faci al dracului !

— Aș, eu pentru prieteni îs totdeauna trup și suflet. Dar mai e vreme.

— Eu te știu, îi dă el, că mi-a spus nepoată-mea, că ai speriat pe toți cu învățătura. Hâm ! — Da, un pahar de vin bei ?

— Beau, îi răspund, nădăjduind să mă lase de mână, ceea ce se și întâmplă.

— Domnule Pandele, dă două mici... Ce bei ?

— Vin, îi răspunsei.

— Vin, domnule Pandele, că eu îs contra.

alcoolului. Știi, îmi vorbi el, să nu bei otravă de asta niciodată; ci vin și iară vin, că vinu' domnule, îți dă putere și faci sânge.

Și d-nul Pandele, luând o măsură de coșitor, se coborî cu ea în chepengul de sub tejghea, după care ivindu-se apoi, spală două păhăruțe și ne turnă niște vin roșu.

Prietenul meu luă paharul și, ciocnind cu mine, îl duse la gură, sorbi o leacă, pe urmă îl ridică în sus și zise: — Prietene, să te vad! — dându-mi să înțeleg ca să mă vadă după dorința mea. Dă-mi voie să te pup! — Și nici una nici două, țoc! în obraz. Ce are să se mai bucure nepoată-mea, n'ai ideie! Hai, noroc, urmă el ducând paharul iar la gură. Și, după ce mai bău încă o leacă din el, își dete pălăria peste ceafă și începù să cânte: «Deșteaptă-te Române...».

Deodată, ușa se deschise cu sgomot, și o femeie îmbrobodită cu un șal, îmbrăcată cu o fustă de lână și cu niște șoșoni vechi în picioare, îl înșfăcă de mânecă.

— Da, hai acasă, măi omule!... Inchi-puește-ți: zice că se duce numai până afară, și el vine aici.

— Stăi, măi femeie, făcù el împotrivor și smucindu-și brațul; nu vezi că-s cu oameni? Ai tu ideie cu cine sunt eu? Și se aplecă la urechea nevestei și îi șopti cevà. Ea se uită la mine pe sub gene. Parcă o văd: o femeie bălană, grasă, cu ochii albaștri și cu părul ca arama. Nu erà urită.

— Adu parale, îi dă ea, uitându-se la mine, să cumpăr cafea.

— Na! îi zise el, scoțând un zece bani din buzunarul pardesiului, și i-l întinse pe vârful degetului.

— Numai atâta ai? și femeia, ținându-i cu o mână brațul, cu cealaltă îi scotoci în buzunare și mai scoase niște gologani.

El lăsă paharul pe tejghea, și îi prinse pumnul, nevasta se smânci și îi numără.

— Iată, oameni buni, arătând palma cu gologani, ce are el, din zece franci de azi de dimineață. I-am dat să cumpere niște mă-tase pentru rochia unei cucoane, și iată ce mi-a făcut.

El prinse a râde și-mi făcù din ochi.—Da astă-seară, îmi vorbi dânsul, mergi la mine la masă. Și se aplecă, cumpănindu-se, la

urechia ei și îi șopti ceva. Nevasta iar se uită pe sub gene la mine.

— Hai, Nicule, acasă, îl îmbie ea. Domnule Pandlele, dă-mi de zece bani cafea, că zahăr am.

Da prietenul meu ședeà ca un om bolnav, și cu ochii ațintiți parcă în altă lume, se cumpănià alene ca o salcie adormită.

— Hai Nicule, acasă ! îi mai zise femeia apucându-l iar de mânecă. Inșă el își căută de clătinatul lui, dar deodată, parcă și-ar fi adus aminte de ceva hazliu, că prinse să zâmbească.

— Zău așa, zi-i și d-ta d-le, vorbi femeia către mine. Hai, Nicule, că se răcește supă. Dar el zâmbi iar și prinse să cânte : «Eu sunt Șoldan viteazul...».

Inșă femeia îl apucă bine de un braț și îmi făcù semn, să-l iau și eu de celălalt.

— Hai, Nicule !

— Ia hai, domnule Nicu, acasă, îl îndemnaiu și eu, hai !

— Hai, Nicule, îi mai zise femeia rugător trăgându-l spre ușă. Bună seara, domnule Pandlele. Iar el, fericit, glăsuì :

— Hai, măi, hai, și prinse iar să cânte : «Eu sunt Șoldan Viteazul»...

Ce se petreceà atuncea în sufletul meu, frământat de grijă, nu pot spune, decât că se făcuse liniște, și mi se înveselise inima ca de o prevestire bună. Și mergeam așa cu prietenul, sprijinind pentru întâiași dată un bețiv să nu cadă.

Dar afară prinse vântul să cam arunce praf de zăpadă înghețată ici și colo, și, pe când noi mergeam cu ochii în jos, bețivul mergea șovăind: când să cadă înainte, îl sprijineam de piept, când șovăia spre mine, îl trăgea nevasta spre ea, când da spre dânsa, eu îl smunceam de braț, iar el își dedea toate silințele să nu cadă.

— Ei, Nicule, Nicule, grăi ea oftând, greu cu tine! Ia așa, urmă ea cu glas jalnic, îmi mănânc sufletul cu dânsul. Iar el zâmbi prosteste și zise:

— Măi, femeie, eu sunt un bețiv! Ia așa bărbat ți-ar trebui ție, ca prietenul pe care l-am lăsat în prăvălie la d-nul Pandele.

— Da nu l-ai lăsat acolo, bre omule. Nu vezi, că te ține de braț?

— Aha, că bine zici, vorbi el sughițând și privindu-mă vesel: mergi la mine, să stai la masă.

Nu mult, și dădurăm într'o înfundătură, cum sunt multe în București: o ulicioară strâmtă ne pavată și care se sfârșia în un zid de casă; de o parte și alta a ulicioarei, case mici, iar în fund de tot, ședeà bunătatea mea de bețiv, prietenul meu.

— Aice șed eu, îmi zise el, și intrarăm în curte unde de abià se sprijineau niște chichinețe cu două odăi.

Femeia scoase o cheie și deschise ușa. Intrarăm într'o săliță, de unde, deschizând o ușă în fața alteia dela altă odaie, dădurăm într'o cameră slab luminată de o lampă cu *abajur*, așezată între două tacâmuri pe o masă cu o față roșie vârgată. Incolo, când îmi aruncaiu ochii, îmi și dădui seama de sufletele oamenilor ce locuiau acolo. La fereastră, pe care o străjuia o sticlă neagră și niște pahare de vin, nespălate, erà o mașină de cusut din acul căreia spânzurà o ață albă; pe mașină erà niște materie de lână aruncată la întâmplare; lângă ușă, spre fereastră, un dulap de haine negre, cu o ușă căzută din balamale de puteai vedeà pe deasupra printr'o căscătură de un lat de mână niște rochii vechi atârdate; de cealaltă parte de

ușă, o puțină cu varză descoperită; în fundul casei mașina de gătit cu foc în ea, și cu niște tingiri deasupra; iar în fața intrării, dincolo de masă, un pat de lemn mare, cu așternutul destăcut și cu niște gropi în cele două perini, semn că nimeni nu-l strânsese de cum s'au sculat gospodarii, în ziua aceea.

Cum intrarăm în casă, Nicu prinse iar să cânte:

Ra-ra-ri-ra-ri
Tra-la-la-lala

Și parcă se mai desmețiise.

— Ah, făcù el din cap, și frecându-și necăjit fruntea cu palma: am băut azi tot, tot. Acum, tu, Mariță, hai și-mi dă să mănânc.

— Stăi bre, omule, stăi, — și-și lăsă șalul de pe cap pe un scaun.

Atunci o văzui bine, că erà cu cocul făcut sus de tot.

— Da mai întâiu, desbracî-te, urmă ea către dânsul.

— Ce, eu să mă desbrac ? Desbracă-mă, dacă-ți place.

— Of, of, of, Nicule, dacă nu te-aș mai vedeà așa ! și îi trase pardesiul și surtucul. Pe urmă, vorbi, uitându-se la mine:

— Ia să văd, ce mai are !

Cotrobăi prin buzunare, pe când el se așează pe scaun și-mi zise :

— Iată și gospodăria mea. Asta-i casa mea, asta-i nevasta mea, asta-i masa mea; să mănânci și tu la mine și să ții minte.... Da! făcù el apoi, înturnându-se către Marița lui, da' tu ce cauți? Bani? Hii! — Și rânjind urmă: caută că n'am nimic.

— Ba tot am mai găsit ceva... vorbi femeia cu ochii strălucitori de veselie; Să văd... Un franc. Aaa, da' tu mai ai parale!

El prinse să râdă, și răspunse zâmbind cu amărăciune :

— N'am nimic.

— Ei aș!

— Zău, n'am!

— Ei, n'ai! Ia hai, să văd! — și îi băgă mâna în jiletcă. El se smunci.

— Stai, stai că am găsit.

El râse la mine:

— Vezi, ce-mi face ?

— Cum să nu-ți fac: soră-ta îți dă bani, eu îți dau bani și tu n'aduci nimic în casă.

— Ia ascultă, îi grăi el privind-o cu drăgălășie; aduci tu o leacă de vin? Acum ai

parale. Dar femeia îl privi chiorș și mustător și îi vorbi:

— Iți mai trebuie și vin?

— N'ai ideie, îmi glăsui el sughițind iar, când o auzi nepoată-mea, studenta; are să se crucească, apoi ridicând ochii la ea îi zise:

— Zău, adă să cinstesc un pahar cu prietenul...

— Eu mă duc după vin, da să știi că tu nu bei. Da dimineață ai pentru cafea și pâne?

— Nu mai am lețcae.

— Trăsnite-ar, făcù femeia, și aruncându-și șalul pe spate, luă o sticlă de pe tereastră, și ieși afară.

Nu mult, se întoarse cu șalul alb de ninsoare roșie la tață și plină de zăpadă pe picioare.

— Vai, n'ai ideie cum ninge afară! — În mine inima se făcuse purice de grijă și întristare.

— Nu-ți dau drumul pe vremea asta, îmi vorbi el, să știi că ai dormit și tu odată în casa mea.

Dar eu mă uitaiu în jur și mă întrebaiu unde vrea să mă culce omul ăsta.

— Nicule, vorbi dânsa, ce spui tu ?

— Glumește, îi răspund.

— Hai să mâncăm, porunci prietenul; adă la masă, Marițico !

— Da șt'i, se înturnă către mine, — n'ai idee ce bine îmi pare că te-am întâlnit !

La masă, am vorbit multe, iar femeia mă luă la descusut, și între altele, mă întrebă unde șed. Mie, nu știu ce mi-a venit că i-am răspuns că șed tocmai la Bucureștii-Noi.

— Așa departe ! Da' ce cauți pe aici ?

— Am o lecție prin împrejurimile astea. Inchipuește-ți, părintele băiatului aveà să-mi dea niște parale și m'a amânat până dimineața. Să vii din Bucureștii-Noi până aici !

— Bine că mi-ai spus, ridică el din nou glasul ; de-acum nu-ți mai dau drumul. Măine dimineață te scoli și bei și un ceaiu în casa mea. Măi, femeie, ăsta-i cel mai bun prieten al meu.

Și de unde ? că doar de două ori îl văzusem. Când am ieșit eu din slujba mea, a intrat el. Și l-a dat afară că venea tot trăs-nit la cancelarie. Și îmi adăogă :

— Vreau acum să stai cu mine să-ți spue-

femeia cum am ieșit din slujbă și cu ce neomenie m'au scos.

Nevasta, la masă, mă îngrijî de toate; închinaram noi, acolo, câte un pahar — două, și ea îmi înșiră că l-au bănuît că e conservator, de aceea l-au scos liberalii din *servici*. Asta, în fața lui; însă pe furiș, îmi făcù semn, ca și cum mi-ar fi arătat că din pricina tragerii la măsea.

— Acum, Marișo, să mă culci; dar să culci și prietenul la noi.

— Ce spui tu, Nicule? ce tot îi dai zor cu culcatul? unde am loc?

El râse.

— Ce, ești tu proastă! El, la perete, și tu, la mijloc.

— Nicule!... Și făcù cu ochii, rușinoasă, la mine! iar lui, îi astupă gura cu palma: Nu ți-i rușine!

— Dacă vrei; dacă nu, nu mă culc nici eu.

Eu văzui că nu-i loc și parcă și mă rușinau de vorba spusă, și mă dusei până afară să văd cum e vremea. Ningeă strașnic, omățul se făcuse mare. «Ei, unde să mă duc eu acum?» Și mă îngrozii de ființa mea nenorocită: «Om în toată firea, să n'am

un rost de a plăti un pat măcar, necum o odaie».

Când intraiu, femeia imi zise :

— De! dacă vrei, culcă te la noi ; ține el așa, fă-i gustul și te culcă ; tot e târziu, și mâine te'i sculă și te'i duce unde ai treabă.

Ce să spun, mi-a venit cam greu, însă a fost o veste bună pentru mine, dar tot parcă mi se strânse inima : cum dracu să mă culc aici ?

— Desbracă-te, mă îmbie dânsa, desbracă-te ca la o soră a duminale.

— Da d-ta unde dormi ? o întrebai râzând.

— Nu-i treaba dumitale ! Și se uită la mine cu zâmbetul în ochi. Am eu unde mă culcă.

— Aha ? îmi făcui îndată socoteala ; mai este peste sală o odaie și pe semne se culcă acolo.

Și, până mă aruncaiu în așternut, ea își făcù treaba pe afară ; nu știu ce hodorozea pe sub pereți, iar când se inturnă, bețivul îi dădù, trăgându-și o ghiată cu vârful celuilalt picior :

— Marișo, tu, va să zică, te culci la margine.

— Unde mă culc, mă culc ; nu-i treaba ta, și se uită la el urît.

— Fie și așa, măi nevastă ! Și se culcă și el lângă mine.

— Săracul prietenul meu, iată cine are să mă bage pe mine în slujbă, când o ieși avocat. Și mă cuprinse și mă sărută.

Dar femeia nu se culcă, ci luă materia de lână, acul, degetarul și ață din un saltaraș al mașinei de cusut, și prinse a coase.

*
* *

Cât timp oiu fi dormit, nu știu, însă când mă trezii, mă simții cuprins de o mână moale, și eram la mijlocul patului. O mână ce nu părea a fi de bărbat. Pipăii bine pe cel cu mâna și dădui de un trup moale, de un trup cald de femeie ce ședea încremenit....

— Ptiu ucigă-te crucea ! și îndepărtând bi-nișor mâna, trecui la locul meu la perete. Și mă lămurii : «Vra să zică, ea n'a avut unde dormi și s'a culcat și dânsa în pat. Să-raca femeie !»... El s'o fi dus până afară. Și așteptaiu, așteptaiu, dar el nu veni și mă prinseră gândurile. Te'i pomeni, că nebunul mi-a jucat festa, că a voit să scape de dânsa

și anume a brodit să mă culc și eu în acelaș așternut, numai să aibă drept să se plângă de cinstea ei.

Însă nu mult, simții că umblă ceva prin pat, și o mână mă tipăi la gură și la bărbie, pe urmă și-o retrase, și auzii un glas încet :

— A plecat arde-l-ar focul și astă-seară după ticăloșii, și închipește-ți m'a lăsat cu oameni străini în pat !

Eu tăcui ca înghețat și mă prinse o căldură și o frică. «Doamne, Dumnezeule, oare ce o fi cu oamenii iștia!» și mă făcui că dorm dus, scârbit și de nenorocirea mea și de ticăloșiile lumii.

Și repede femeia sări din așternut și trase un stor. Atunci un val de lumină albă pătrunse în casă : eră dimineață, și afară se vedeà zăpadă pe cercevele, semn că ninsese mult. Și repede își luă fusta de pe scaun, își trase ciorapii, își puse o bluză și, aruncându-și șalul pe spate, se puse înaintea mașinei de gătit și prinse să cotrobaască cenușa cu cleștele. De odată se oprì și ridicându-și capul se uită la mine. Eu mă prefăcui că dorm, ba și sforii. Pe urmă, își sprijini bărbia în palmă și privind într'o parte, dădu din cap

cu desnădejde de câteva ori, și prinse să plângă, și iar cotrobâi cenușa.

Nu mult, și focul fu făcut, femeia își șterse ochii și alergă afară, de unde auzii îndată un sunet de răzuitură de lopată și un măturat. Apoi veni în casă roșie la față și cu mâinile ca coaja de rac fiert, se încălzì la plită și puse de ceaiu.

Și, pe când eu mă gândeam la viața acestor doi oameni, numai ce auzii pe afară un tropăit, după care urmă o mușluială a unui om ce parcă ar cădea. Ușa dela intrare hurui de mult omăt ce aveà sub ea, și acea a casei se deschise și, când colo, prietenul meu, beat chior, cu mâinele în buzunarele hainei și, legănându-se, se uită râzând la nevastă-sa și zise :

— Ei, ați dormit bine ?

— Desbracă-te, arde-te-ar focul, că m'ai făcut de râs și se uită cu grijă la mine.

Eu mă făcui că dorm înainte. Ce să spun ? Biata nevastă l-a desbrăcat iar și l-a pus în pat rece ca ghița : iar el, înturnându-și ochii la mine, îi vorbi :

— Să cauți să dai un ceaiu prietenului meu. Auzi tu, Marișo!

— Taci, și înțepenește acolo !

— Iaca te ascult, iată că dorm. Da să nu uiți de ceaiu. Să vezi tu cum am petrecut eu!

— Taci, taci, odată, că mă duc pe lume!

— Iacă tac! — și nu mult, adormi.

Atunci, crezui că e momentul să mă fac că mă trezesc. Mă sucii și deschisei ochii. Eră ziuă albă, albită de omătul de afară, care îmi îngrijoră sufletul. Și mă uitaiu la femeie. Ea privi la mine și răsă un răs ciudat, parcă ar fi spus în el, tot ce se petrecuse cu un ceas înainte și se uită la mine vorbitoare și mă întrebă.

— Ai dormit bine ?

— Da, tare bine: acum m'am trezit.

— Poate că n'ai domit așa de bine cu omul ăsta al meu; doarme cam rău: când e la marginea patului, când e la mijloc: te-a fi necăjit, vorbi ea cu glas prefăcut și zâmbind.

— A nu, am dormit bine, dovadă că acum m'am trezit.... Da deacum să mă scol și eu!

Gazda auzind așa, ieși și prinse a trăn-căni nu știu ce prin sală, iar când intră, mă găsi îmbrăcat:

Ce să spun? M'am spălat, mi-a dat un ceaiu, și am vorbit lucruri tare departe. Mi-a spus de dânsa că e fată din familie bună, că și dânsul nu a fost cum e, dar că intrând în poliție, acolo s'a ticăloșit, și-mi înșiră multe ce pate cu dânsul, însă niciodată nu mi-a dat a înțelege că pleacă de acasă și în toiul nopții.

De acolo mi-am luat rămas bun și am plecat, iar în ușa casei femeia mi-a zis râzând:

— De! nu bănuî și d-ta, ca trei într'un pat...



UN OM PRACTIC



UN OM PRACTIC

D-nu' Matache Velciu, e stup de chiar și ar fi putut să-și dea fata după cel dintâiu om, dar prea a fost practic de tot. Nu vroià să audă el de cărturari, măcar ce i-ai fi spus. Da, să-i fi zis că cutare e funcționar, ori că și-a luat patalamaua și are să se facă cine știe ce avocat, profesor ori procuror, că nici vrea să știe de el. Mai cu seamă când auzia că cineva e student, numai ce-l vedeai că da din mâni :

— Nu, nu, *student!* Ce-i aia *student*? Muritor de foame, de cei ce umblă cu ciganiga, așa și pe dincolo, până te înșeală!

Nea Matache ști a socotelile lui. Dumnealui

a trăit în altă lume, mai strâmtă, dar cu mai mult temeiu. Carte n'a învățat. Întâi și întâi a fost ucenic pe veresie la o opincărie, pe urmă calfă. A adunat ceva parale și s'a făcut negustor de porci, pe urmă grânar și, când a fost cu războiul, treburile i-au mers bine de tot. Nu-i vorba și azi câștigă. Și-a adunat ban cu ban și are în târg zece perechi de case, pe care le dă cu chirie, și a căror socoteală o face dumnealui pe răboj și nu greșește cinci parale. Iar când a crezut că-i vremea s'a însurat, deși flăcău tomnatic, și a luat o fată bună și nu urâtă, pe Lisaveta lui Dumitrache Ceaprazarul din ulița Pităriei; iar spre mângâierea bătrânețelor lor, le-a dat Dumnezeu, cam târziu nu e vorbă — o fată frumoasă, pe Sofia, Sofia lui cea dragă, care a venit pe lume tocmai când credeau că n'au să mai aibă copii. Și, doamne, cum a crescut-o! mai dihai ca pe un puișor de găină. Și acum ținea nea Matache să o dea după un om cum se cade, adică după un meseriaș bun și cu scaun la cap. Mai ales la jocari ținea mult, că știă că meșteșugul jocăriei se plătește mai bine și apoi vedeă că tot jocarul e mai pricopsit ca alți meseriași.

— Dela meșteșug să înceapă; să-i dau meșteșugarului bani și să se facă grânar ca mine; iar de-a pierde are să rămâie cu meseria și tot n'are să-i moară nevasta de foame.

Așa erà nea Matache, n'aveai ce să-i faci ! Pentru el, meșteșugul de avocat, ori de doctor, ori de profesor, ori de ofițer, erau ca niște câștiguri ce vin în mână din puterea altora.

S'a mântuit ! Când își aducea aminte cum a muncit și a adunat bani îi curgeau lacrimi pe suflet de jale, și când se gândia că le-ar da unui mână spartă, îl durea inima, și i se umplea sufletul de împotrivire.

Și erà frumoasă Sofia lui, cum am spus. Cât erà nea Matache de gros, pe atât de gingașă erà ea. Și ce rochii nu-i făcea ? Cum n'o gătia ? Carte, fata nu învățase multă, că zicea el : «nu-i nevoie de carte multă, că se zăpăcește mintea fetei». Cu toate astea, cine n'ar fi voit să-i fie ginere !

Intr'o zi chiar a venit o pețitoare, însă nu erà dumnealui acasă : O trimesese un ofițer, băiat frumos de altminteri ; erà de cei cu tunica roșie și cu vătraiul strălucitor după el. Coana Lisaveta n'a avut ce face.

— Nu, nu, dacă vrea dumnealui așa, așa să rămâie.

— Ai, zise nea Matache, cum n'am prins-o, când a venit pe aci s'o iau de-un picior și s'o reped.

Lucrul ăsta l-a făcut de răs pe om în târg, și de atunci, ca mai ba să îndrăsnească vreun om ca ofițerul s'o ceară.

Ei, dar de unde să-l găsești omul să fie și cojocar, și om deștept, și chipos, să-i placă Sofiței! — Vorba ceea: Și frumoasă și lăptoasă și de vreme acasă.

A prins nea Matache a o duce pe fată pe la petreceri, între oameni de teapa lui; negustori, tot unul și unul, cu pânțelele mare și punga groasă, printre care se găsiă și câte un meseriaș de seamă; însă inima fetei nu eră la nici unul că, or'cât, oamenii ăștia de treburi și meserii nu-s sprinteni la minte, nici frumoși ca cei cu carte, și în loc de parfum miroase a piele, a blană, a pleavă de grâne.

Și-a purtat-o în dreapta și în stânga, dar pace; s'au învățit mulți împrejurul fetei, pe toți i-a cântărit omul nostru, așa cât a putut, și nici unul nu i-a plăcut,—nici fetei, nici lui.

Se săturase creștinul de ales și cules.

«Să dau vre-o petrecere», își zise într'o

zi în gând, «și care mi-o veni la socoteală o leacă, să fac târgul cu el».

Și iată că, de ziua lui, dă o petrecere strașnică; a chemat toți cunoscuții și le-a șoptit: «Mă rog, să fie meșteșugar» — și a pus lăutari și a întins o masă lungă. Ce băuturi și ce mâncări nu s'au pus la cale! Mai cu seamă de partea cinstei nea Matache eră vestit: aveà o pivniță numai piatră și vin în ea, de când botezase fata.

Dar la petrecere, pe mâncare și pe băutură, pe degeaba, cine nu vine? Mai cu seamă un derbedeu de nepot veni cu vreo șase inși funcționari, între care erau și trei studenți, toți funcționari cu el la un loc.

Omul a primit pe toată lumea, dar tinerilor nu le dete așa mare băgare de seamă, căci eră învăluit cu primirea prietenilor mai cunoscuți. Numai după ce au mai dănțăluit musafirii și s'au așezat la masă, a prins a-și da samă de cei ce-i mănâncă bucatele.

«Să mă dau mai pe lângă ei. Să văd ce rosturi au», își vorbi nea Matache! «Și de n'o fi nici unul meseriaș, să-i iau în primire, să ție minte». După ce se uită cu băgare de seamă la fiecare, se dădù mai de aproape

cu un pahar de vin în mână și se plecă uitându-se la tinerii veniți cu nepotu-său, de credeai că-i intră capul între umeri.

— Bună seara !

Și se plecă la urechia unuia.

— Mă rog, dar d-ta ce ești !

— Funcționar, glăsuî băiatul, ridicând ochii îngrijați spre el.

— A ! răspuse nea Matache, și, ca și cum s'ar feri de un scaiu, ridică paharul și trecu alătura.

— Dar d-ta, ce ești ?

— Student, răspuse acesta.

— A, *student* ! zise el, ridicând sprâncenile în sus și strângând buzele în semn de dispreț, și trecu alătura.

Mă rog, să-ți vie un om în casă și să-ți zică «să trăești ani mulți fericiți», ori «felicitățile mele sincere», și tu să nu ciocnești un pahar cu el e mare rușine, și poate cine știe ce ar fi fost cu dânșii, dacă cel ce urmă a fi întrebat nu i-ar fi găsit șurubul.

Ion Mihăilescu eră flăcău de 25 de ani, cu ochii căprii, mici și șireți, cu mustățile galbene, cu o frunte largă, și cu fața arămie.

Erà băiat de țară și cu inimă; mai aveà de dat licența la drept și scăpà de nevoi.

«Stăi», își zise el, «că-ți joc eu renghiul» și dădù cu cotul în vecinul său. Nea Matache se apropie de el și, când să ciocnească cu dânsul, îl întrebă cam în batjocură :

— Dar d-ta, mă rog, ce ești ?

— Cojocar, îi răspunse flăcăul în răs.

— Cojocar, d-ta cojocar! Ce cauți între acești pierde-vară ?

— Apoi, îs prietenii mei.

— Și cum te chiamă ?

— Ion Mihăilescu.

— Să trăești, prietene !

Și nea Matache ca să-și arate tot disprețul pentru cărturari, zise :

— Hai, noroc, vere. De când îmi căutam eu unul ca d-ta, și nu-l găsiam ! și ciocni cu flăcăul.

Și, ca să umilească și mai mult pe ceilalți tovarăși, strigă :

— Bravo, Ionică !... Sofițo, Sofițo ! unde ești ?

Fata se ridică din mijlocul unui cerc de fete dela un colț de masă, unde stà de vorbă.

— Sofițo, grăi nea Matache, îți *ricomand*

pe d-nul Ion Mihăilescu, după care dându-se mai în dosul băetanu ui, îi făcu fetei din buze : «cojocar»...

Apoi arătând cu mâna spre fată, grăi tare :

— Fie-mea.

— Da nu cumva ești însurat, vere ?

— Nu.

— Bravo, ești după dorința mea, și bățu pe băetan peste spate. Hai să te vadă și nevasta ! Dumneaei e la bucătărie, știi, orânduiește bucatele.

Cucoana Lisaveta și ea, de, săraca, ar fi vrut un ginere mai spălat. Destul că dânsa, fată de coșcogea ceaprazar, s'a dus după cine ? După un negustor care miroase a răpân, tu, fată cu patru clase primare și una la pension la călugărițe.

— Măi, nevestă, strigă el, intrând la braț cu tânărul ; îți ricomand pe prietenul meu, Ion Mihăilescu, un băiet foarte cum se cade, și e kojocar ; — și se uită în ochii nevestei ca și cum s'ar fi înțeles.

Băiatul stătea și el uluit și se întrebă ce vor oamenii aceștia cu atâta prietenie, și gândurile îi fură furate de vorbele cucoanei Lisaveta, care, cât ai clipi își spală mânilor în

niște zoi calde din o căldare de pe vatră și după ce și le șterse de pestelcă, zise întinzându-i dreapta :

— Mă recomand Lisaveta Velciu, și'mi pare bine de cunoștință.

— Acum, grăi nea Matache, hai să bem ceva, că vin am să satur târgul ăsta întreg. Haidem în pimniță ! Da stai să luăm o lumânare... Sofițo, Sofițo !

— Aud, tată.

— Adă la tata o lumânare.

Dar la masă eră sgomot, râsete. Se închinau pahare. Lăutarii cântau, glasurile de femei se amestecau cu ale bărbaților de nu puteai înțelege nimic.

Mulți se uitau cu mirare la nea Matache și la tânăr și șopteau : «și-a găsit sacul petecul» ; «să știi, că-l face ginere». Și toți prinseră a-și dà cu mintea despre Ion Mihailescu. Unul ziceà că-i cojocar de seamă ; ba altul, că l-a văzut chiar el undeva lucrând.

Numai prietenii lui cum am spus se uitau cu ochii cercetători, și la unii, și la alții, și doar zâmbeau și vorbeau pe șoptite.

— A pățit-o amicul. Ia acum să-l vedem, cum o scoate o la capăt !

Sofița se ridică dela masă și, apucând un sfeșnic, aprinse lumânarea și i-o întinse lui tătucă-său, aruncându-și fără să vrea și o căutătură strălucitoare asupra tânărului, care o privi zâmbitor. Căci am uitat să vă dau chipul Soficăi: nălțuță, subțire, față albă rotundă și pătată de trandafirii feciorii, ochii albaștri plini de lumină zburdalnică, părul bogat negru și gura mică și roșie ca și floarea de rodie. Dacă n'ar fi avut nasul puțin mai ascuțit, poate nu i-ar fi șezut așa de bine, dar așa când râdea făcea gropițe în obraz, și-ți umplea sufletul de vino'ncoa. La zâmbetul flăcăului ea să înroși până în albul ochilor de o apucă sudorile și dădù să fugă înapoi, dar tatu-său o chemă și îi șopti la ureche râzând :

— Ce zici tu de băiatul ăsta ?

Fata își mai aruncă ochii ademenitori către băiat, și zise încet coborându-i în jos rușinoasă :

— Eu ce să zic ? De, se vede a fi de seamă.

La vorba asta, a Sofiței, îi sări inima de bucurie lui nea Matache. Niciodată nu-i vorbise fata lui așa. Totdeauna strămbase din nas.

Vrea să zică acuma a găsit un om după placul tuturor; numai de ar vreă și el, și



sufletul lui se umflă de grijă : «Trebuie să deschid eu mai întâiu vorba, își zise el, însă cu cumpăneală să n'o nimeresc rău».

— Dar, haidem, zise el inimos, să-ți arăt vin ce am eu, vechi de când am botezat pe Sofița.

Iar fata se mai uită la Mihăilescu și întornându-se la masă, mai îi venea să zică :

«Tată, ăsta nu-i cojocar, cum nu sunt eu preuteasă» ; și intră între meseni mai veselă ca totdeauna.

Aice fetele, cucoanele, și din prietenii familiei, o întrebară ce-i cu flăcăul.

Ea râse și răspunse înroșindu-se iar :

— Tata nu știu ce are cu el.

— Te-i pomeni, Sofițo, că te mărită, glăsui o prietenă.

— Da, da, grăiră altele într'un glas, uite cum s'a înroșit. — Te-am perdut, Sofico, îi zise altă prietenă.

Aceste vorbe amără mult pe câțiva dela masă, care erau meseriași și care veniseră cu nădejdea de a peți fata.

— Și-i cojocar ? se întrebau între ei.

— Cojocar, *cică* dela București.

— Aaa, de cei subțiri. Atunci s'a mântuit.

«In pimniță, își zise nea Matache, să vorbim. Dar mai întâi să-l cinstesc cu un pahar»

— Uite vezi : vinul ăsta, și arată lui Mihăilescu un pahar plin cu vin ca chihlibarul, e de 18 ani ! Ia vezi numai ce marfă, bea-l.

— Bun e ! zise Mihăilescu după ce sorbi o gură și își linse buzele ; da și pimnița e bună.

— Toate le am bune la casa mea. Are în ce se lefăi *gineri-miu*.

— Da ce ai vreun pețitor ? zise băiatul ușurat.

— Nu, până acum. Da-l caut și n'aș vrea să fie decât meseriaș. D-ta cum nu te-ai însurat până acum ?

— Apoi, făcù tânărul, încă nu mi-a sosit ceasul.

— D-ta te arăți a fi om vrednic.

«Haiti, își zise Mihăilescu, am dat de dracul, îmi bate în struna însurătorii». Și un fior de grijă îi strânse tot sângele în vine.

— Da nici nu mă însor așa de grabă.

— Ba, ai face păcat. Dacă găsești o fată bună, cu zestre bună, de ce nu faci pasul ăsta ? Ești tânăr, și acum e vremea.

— Aa, bine, d'a m'am gândit să mai stau

să mai adun ceva bani, să nu zică socru-meu că m'a luat un calic! Și prin minte, îi fulgeră gându-l: «S'o șterg de pe aici, până n'o află că nu sunt cojocar!»

— Când iei tată cu bani, ce-ți trebuie să-ți mai aduni? Sofița mea are casele astea și altele în ulița Popească, și mai are douăzeci de mii bani ghiață și cinci mii *trosou*. El să fie om.

— Ei, să mai luăm un pahar, zise băiatul nădăjduind să-l facă pe nea Matache să-și uite vorba.

— Uite, d-ta îmi placi, făcu nea Matache răsucind canaua dela boloboc. Uite un om ca d-ta mi-ar trebui mie!

— Da bun vin mai ai! zise Mihăilescu, ștergându-și fruntea de sudoare ușoară.

«Să știi că nu-i place fata», își vorbi gospodarul.

Și câți nu mi-a cerut-o! zise el.

— Apoi, îi și frumușică, și se vede a fi și așezată, răspunse băietanul; ferice de cel ce o lua-o!

Vorbele astea îl încălzî pe nea Matache, și-l făcù să zică:

— Tare ești șiret, Ionică: da eu nu te las, văd eu unde bați. Zi, că ți-i rușine și pace.

Dacă ești cojocar, știu eu pentru ce ai venit aice. Și Sofitei îi plăci. N'ai ideie cât e de așantată pentru d-ta.

«De acum s'a mântuit, m'a încălțat!» își zise băiatul tremurându-i inima de grijă; și, ca să nu-și piardă cumpătul, răspunse:

Mai vorbim noi. De o cam dată să bem, să mâncăm, să jucăm.

Nădărdia prin asta că luându-se cu petrecerea, așa pe nesimțite să-și iea tălpășița.

— Da, mă rog, îl întrebă nea Matache, dacă ești cojocar, pentru ce ai venit la mine dacă nu pentru asta? Ori ca să-mi faci *un affront*?

Glasul cu care i a vorbit îl cam zăpăcise: «Te-i pomeni își zise Mihăilescu, că mă izbește de un fund de boloboc de-mi trece de dor. Și poate de aceia m'a adus aice, să-fiu mai la îndemână».

— Ba drept să spun, că pentru asta am venit.

— Apoi, de ce nu spui, vere, grăi nea Matache plin de bucurie. Hai noroc! — și întinde palma. Stăi să te pup!—și țoc, țoc, pe obraz. De acum mi-ești ginere... Îți place fata?

— Imi place, răspunse Mihăilescu.

— Bun, hai și mi-i juca-o!— Când a ieșit din pimniță, i se părea bietului băiat că e un osândit, de zăpăcit ce eră, și-și puse în minte s'o șteargă mai curând.

— Sofițo, răcni nea Matache, vin la tata! și-i șopti la ureche. Pentru tine a venit. Caută de fii mai cu politică cu el și te poartă bine... Apoi răcni tare: Oameni buni, și cinstiți meseni, vă ricomand pe ginerele meu Ion Mihăilescu. Să șezi, ginerică, lângă Sofița la masă.

Și fata îi făcù loc lângă ea.

Toți se uitau mirați și-și dădeau coate.

«De acum s'a m ntuit, spuneau unii»!... «Cine știe ce cârpaci de cojocărie o mai fi!», ziceau cei loviți în suflet.

Iar prietenii lui se uitau la el și el la dânșii, și numai îl întrebau prin semne :

— Ce-i pe tine, bre !

Ba și ei să zăpăcise ă : De unde până unde ? Că știau, că totul a pornit dela glumă, dar tot dânșii s'au lămurit.

«S'a prins în laț cu vorba că-i cojocar». «Uite ce prăpădit e !»

S'a aflat îndată între prieteni cum au urmat toate, și cu toți s'au pus să-i pregătească drum de fugă.

În adevăr băiatul ședeà ca plouat cu ochii sticloși de zăpăceală și doar zâmbeà cu umilință la prieteni, ca și cum le-ar fi spus : Asta mi-a trebuit !

Cu toate astea, a fost cu minte: toată noaptea a jucat cu fata și toată noaptea cu nea Matache. Când scăpà de învârtit pe Sofița, numai cel strigà socrul : «Unde ești Ionică? Ginerică dragă, unde ești, ia zi o sârbă, lăutare». Și o învârteà bietul Ionică, ștergându-și fruntea de sudoare, pe când nea Matache strigà:

— Frunză verde baraboi
Haide roata și'napoi.

— Sus, ginerică !... Trage-i mă!...

— Acum, destul : mai hai la pimniță și ne răcorim...

Aista-i ginerele meu măă ! răcneà nea Matache într'una, și-l luà și-l sărutà pe obraz. Ce mai grânărie avem să învârtim noi! — Și ieșeau roșii din pimniță.

Toți prietenii lui nea Matache știau că-și mărită fata. De acum nu mai avea ce să caute nici împăratul cojocarilor s'o ceară. Ba încă, din pețitori, s'au supărat și au prins

aşa pe nesimţite a plecà, fără să zică nici :
«Rămâneţi sănătoşi».

Dar zorile albe prinseră a se ivi la ferestre ca o vestire a dimineţei şi un fluierat prelung dela gara din apropiere veni la urechile tuturor.

Însă capetele erau îngreuiate ; trupurile moleşite. Mosafirii prinseră a se urni pe la bordee. Prin casă la, un vals cântat de lăutari, nu se învârteau decât două trei perechi, din care una erà Ionică cu Sofiţa, acum tare fericită şi care vorbeà şi zicea :

«Nu-i ofiţer, nu-i profesor, da-i frumos şi ştie să vorbească dulce».

Incolo, nea Matache pe un scaun, între alţi grânari, stătea aplecat cu mâinile puse pe genuchi şi priveà la Sofiţa şi Ionică cum jucau.

— Bine mai joacă ! zicea el, înturnându-se către prieteni ; joacă ca *cel mai prima* dănţuitor.

— Da şi fata d-tale nu se lasă mai pe jos.

— A mea îi spirt, şi uite câtu's de potriviti.

Toţi erau, nu erau mulţumiţi, dar gospodarul nostru şi fii-sa nu-şi încăpeau în piele de tericire : unul căpătase un ginere şi fata un mire.

— Ginerică, strigă el, d-ta dormi cu mine într'un pat ; căci vreau să te strâng la pieptul meu de părinte.

— Da, da, răspuse el, pe când prietenii lui îl trăgeau de braț spre ușă râzând.

— Râdeți, strigă gospodarul. Apoi zise încet : « Să nu vă mai prind pe aici, papugiilor, că vă rup picioarele ! Ce-ați crezut că fata mea e de nasul vostru ? » După care ridică glasul : Unul e Matache Grânarul, măă ! Încă un pahar, ginere !

Dar ginerele nicăeri. — Unde ești ginere ? Sofițo, unde-i Ionică al nostru ?

— Nu știu, tată, glăsui fata, uitându-se tremurând prin prejur și prinsă de o presimțire jalnică.

Întrebă pe nevasta : — N'ai văzut, Lisa-vetă, pe cojocarul nostru ?

L-am văzut cu un sfert de ceas înainte că-l trăgeau niște inși spre ușă.

— Și n'a mai intrat ?

— Nu. Poate știe *nepotu-tu* ; vezi că cu el eră.

Când numai ce intră și nepotu-său.

— Unde l-ați dus pe cojocar ?

Aice nepotul bufni de răs :

— Ce cojocar, unchiule? — Acela e student în anul al patrulea la drept. Acuma cine știe unde-i? S'a dus la București, că azi are examenul de licență ca să iasă avocat.

— Ce mi-am făcut? îi dădù nea Matache, ascunzându-și obrajii rușinați în palmele lui cele mari ca niște scafe; și, ca unul ce se ridică de-asupra unei ape și caută aer, își tremură capul, trăgându-și sufletul, și zise:

— Ai! unde-i să-mi săr inima cu el! și se netezi pe piept și stătù gânditor:

— Mi-a băut vinul, mi-a jucat fatași m'a făcut de răs.

Cei rămași se strânsură în jurul lui nea Matache și-l întrebară: «Ce-i supărarea asta pe dânsul?»

Dar el se dete deoparte și se puse pe gânduri. Și-i venea să se ducă la nepot și să-l apuce la strâmtoare, de ce a lăsat să fie păcălit; dar un gând sănătos îi bătù mintea:

«Tot e om deștept, tot. El a făcut asta numai ca să mă mulțumească pe mine. Și asta e cevà, să știi să trăești cu nimic. Și dacă e așa, și se face *avucat*, apoi nu mă tem că i-a murì nevasta de foame».

Și repede alergă afară.

— Ioane! Ioane! strigă el.

— Aud, se auzi un glas, și un flăcău voinic se ivi în ușa grajdului boit de haina dimineții, care se arată tot mai albă.

— Pune caii la gabrioleță și să mă duci la gară!

— Unde-l găsec ? întrebă pe nepotul. Știi îmi vine și pe tine să te iau de-un picior și să te dau tava.

— La Universitate, unchiule.

— Mă duc după el, nu-l las, mi-a rușinat casa ; să-mi iea fata!

În adevăr, așa eră. Îl rusinase, căci moșafirii, ca tot omul ce-și vede semenul trufaș, umilit și călcat în picioare, se răciră parcă și de veselie și de pețitorie, și cu jumătate gura își luară rămas bun și goliră casa, de nu rămaseră decât ai casei și vre-o câteva temeii ce căutau să mângâie pe fată și pe mamă.

— Da lasă, maică, că nu-i nimic. Așa se întâmplă la petreceri, și apoi de a fi scris dela D-zeu, vine și te ia.

Îi vrăjise flăcăul inima fetei, de rămase plângând.

Nea Matache ajunse în București cu trenul de șapte ceasuri dimineața.

La Gara de Nord spuse birjarului :

— Du-mă la școala de *avucați*.

Birjarul rămase uimit.

— La *Aniversitate*, strigă el tare.

— Apoi acolo, zi boerule ! și birjarul, pleznind din biciu, își făcù vânt cu trăsura pe pietrele străzii, în scârșitul arcurilor de trupul greoiu al lui nea Matache.

Dar la Universitate erà lume. Studenți și studente suiau și coborau scările.

El se uită în dreapta și în stânga, și nu-l zări. Ce-i veni, că întrebă pe un tânăr slab și cu ochelari.

— Mă rog, dumneavoastră nu cunoașteți pe un tânăr care se face acum *avucat*, Ion Mihăilescu ?

Studentul se uită la dânsul, râse și dând din umeri vorbi: — Dacă-l cunoști, caută-l și dumneata pe scările astea în sus.

Domnul Velciu își scoase basmaoa popească și-și șterse fruntea de o nădușală ușoară, ce-i pricinuise neisbânda cu studentul, și sui încet scările.

Instârșit, ajunse sus între lume mai multă și zarvă mare și prinse a-și plimbà ispititor ochii când într'o parte, când într'alta, prin

mulțime. Unii își dădeau coate și se întrebau cine o fi și borșosul ăsta ; alții se mirau de așa *fason* de om.

— Bre! ce de *avucați*, își zise nea Matache uluit.

Un servitor îl întrebă :

— D-ta pe cine cauți ?

— Caut pe un domn Ion Mihăilescu, care dă *igzamen* de *avucat*.

— Nu-l cunosc, zise servitorul, da vezi și d-ta pe ici pe colo, de-l cunoști.

Mai umblând el prin săli, nedumerit, iată că într'un colț, parcă își vede omul dorit. Se mai uită — eră chiar el; cu pălăria pleoștită pe [ochi citea îngândurat pe niște caiete.

Niciodată n'a simțit omul nostru mai multă cinste pentru un om, ca pentru tânărul cărturar.

«Măi, își dădù el cu mintea, strajnice lucruri trebuie să știe omul ăsta, de ne-a amăgit așa de bine și m'a vrăjit să viu, eu, după dânsul».

Și, luându-și pălăria, se apropie de flacău umilit, cu aceeași evlavie și sfială ca de o icoană.

— Bună ziua, îi dă el amărât.

Cărturarul, cum ridică ochii, îi și căzù caietul din mână de frică: «Hait, că de acum, mă apucă la trei-păzește» și dădu să fugă.

— Nu, stai pe loc, zise nea Matache, apucându-l de haină. Citește liniștit, dă-ți igzamenenele și vino că te așteaptă Sofița s'o iei.

Vorbele spuse de nea Matache îl ispitiră pe băiat. Și chipul bun și blând, și purtarea fetei, îi veni în minte și stătù gânditor: «Așa e, a făcut o familie cinstită și bogată de răs și pe un om cu inimă bună și care nu iartă cu una cu două. Nici el, nu-i boier, e fecior de țăran: de ce n'ar luà-o? Și e și bogată și e și frumoasă, și-l înduioșară vorbele, că îl așteaptă. În patru ani cât a fost student n'a auzit de nimeni că-l așteaptă și nici nu visà nici acum să-l aștepte nimeni, și iată că norocul frumos îi râde în cale. De ce l-ar lăsà?»

Și-a trântit nea Matache o nuntă de s'a crucit lumea.

Iar când a fost în toiul petrecerii, socrul a zis:

— Lăutari, o sârbă...Ginerică, unde ești ?
Vino la tata s'o facem...

Trage măă !
Uite roată și 'napoi.

Și-au învățat nunta ca în seara *aceea*, și
s'au plimbat ca și atunci prin pimniță și
au băut din vinișorul de când botezase pe
Sofița.

* * *

De atunci nea Matache nu mai are ură
pe cărturari, ba încă zice ginerelei :

— «Ionică dragă, să-ți faci băeții *avucați*,
că ia acum mi s'a deschis mie mintea, că
omul nu trăește numai cu grâne, ci și cu
cuvântul lui Dumnezeu !»



DOUI AGENȚI



DOUI AGENȚI

Era iarnă și pe la unsprezece noaptea. Viscolul urlă pe la ferestue și isbea zăpada în geamuri, de păr'că da cineva cu nisip și cântecul lui părea câteodată când ca un uruit prelung de trăsură îndepărtată, când ca geamătul unui om îndurerat, când ca fâșiitul unui stol de pasări călătoare.

În secție, nu era decât moș Eftimie, epistatul, care scria procese-verbale de predarea citațiilor, sub-comisarul cl. I, Moraru, care își trecea hârtiile într'o condică, pe când sub-comisarul Stănilă, cu picioarele desculțe, ședeà lungit pe un pat pe căpătaie și fumându-și țigarea, îmi dictă niște procese-verbale de predarea unor citații. Sunt de neuitat proce-

sele verbale ce le făcea nea Stănilă—cum îi ziceam eu—și-mi plăcea să le scriu, că în ele spuneau toate bazaconiile ce le întâmpină la înmânarea hârtiilor. Și tocmai atunci, îmi dictă unul care suna în felul ăsta:

«Noi Sub-comisarul Stănilă dela secția 11.

Transportându-ne pe 1str. Țărani la d-nu Vasile Curechianu, la poartă îmi eși înainte consoarta d-lui, d-na Gafița, care avea în brațe pe fiul său de trei luni, Jenică; iar d-neai nepăsătoare fuma o țigară. Am întrebat dacă d-nu Vasile e acasă, căci vreau să-i dau o citație. D-neai mi-a spus *ofansată* că d-lui nu-i acasă. Eu atunci...» Uliuliului! Ptiu! ptiu! M'am fript!

— Ce ți-a venit bre? îi zise moș Eftimie, uitându-se jmbat la el.

— Mă mai întrebi, s'o ia dracu de treabă, grăi nea Stănilă. Faceți atâta gălăgie că n'are chip omul să dicteze un act... Și, poftim, m'am fript cu țigara.

La vorba asta, ușa se deschise și doi inși intrară: unul grășuliu, spălăcit, cu mustățile galbene, cu ochii ca scâlțați în lacrimi și puțin roșii pe la gene, cu păr scurt, îmbrăcat cu un palton roșietic de vechiu ce era, și cu toți

nasturii la el. Cel de al doilea, mic, slab, cu mustața castanie și părul ca niște fin aruncat cu țăpoiul, cu veselia pe față, și îmbrăcat cu un palton ros până la ață și cu cheutorile destrămate. Și ne ziseră: «Bună seara!» iar lui Moraru îi grăi închinându-se: «Salut, Domnule sub-comisar!».

— Bună seara, răspunse și moș Eftimie dela masa-i veche. Și, după ce iscăliră într'o condică, se făcură cunoscuți sub-comisarului, și aflai că celui d'ântâiu îi zice Aronovici, iar celui de al doilea Niculae și sunt trimiși să facă razie în secția noastră și prin câmpul Teiu.

— De unde până unde? întrebă Moraru, că doar aici avem agenți.

— Ne-a gonit d-nul comisar Ionescu dela a zecea.

— Da de ce? întrebă moș Eftimie.

— Că aduceam și noi câte nișel vin pe acolo și cinsteam cu băeții.

Aici, toți râserăm.

— Apoi... grăi moș Eftimie, scărpinându-se după ceafă, și încrețind fruntea, acolo v'ați găsit să duceți, nu știați că aici se găsesc niște gâtleje ca niște pâlnii?

— Apoi să fiți blagosloviți, grăi nea Stă-

nilă, și D-zeu să vă întărească puterile, că știți așa câte odată așa-i duc dorul de câte un păhărel.

La vorba asta, Aronovici făcù din ochi lui Nicolae și îi arată ușa. Deodată Nicolae pieri, și se întoarse îndată cu o legătură din care răsturnă niște cartofi în rula sobei.

— Da' ce faceți? întrebă Moraru.

— Apoi, isprăvim, răspuse Nicolae, ce începusem dincolo.

— Noi, am mai aduce, zise Nicolae.

— Da aduceți și o haraba, răspuse Moraru.

— Ei dacă ar fi și niște vin? grăi Nicolae, și se uită râzând la Aronovici.

— Da e cam târziu, îi răspuse Moraru.

— Și are Manole Olangiu niște vin! zise Stănilă plesnind din limbă.

Aici, Nicolae prise să râdă.

— Râzi, glăsui Aronovici, și purceaua moartă în coșar. Ai uitat că noi când s'o zări de ziuă trebuie să fim la siguranță cu raportul?

— Tare mi-e sete, vorbi moș Eftimie scăr pinându-se pe gâtlej.

— «Poc!» făcù Moraru băgând un deget în gură și făcând să-i pocnească obrazul.

— Să fie ai dracului de *năsgâmbi*, că am uitat procesul verbal. Scrie, Nică! îmi grăi nea Stănilă, răsucindu-și altă țigară. Ptiu! măi, să fie al dracului, că m'a omorât slujba asta.

— Nu știu zău, zise moș Eftimie, uitându-se la el pe sub ochelari, de n'ai omorât-o tu pe dânsa.

— De unde ai lăsat măi Nică? mă întrebă nea Stănilă.

Dar eu îi spusei:

— «Și d-neaei mi-a răspuns ofansată că d-lui doarme!!...»

— Rupe, îmi zise el, că din pricina palavelor ăstuia, mi-am pierdut șirul.

Moș Eftimie mai vci să spue nu știu ce, dar Aronovici grăi:

— Niculae! Ai adus și ceapă?

— Adus, și dus și la mine acasă, răspunse întrebatul.

— Ei, drăcia dracului, zise Aronovici râzând: ăsta cu șoșele cu momele s'a dat pe lângă nevastă-mea, și ce-a făcut, ce-a dres că mi-a mâncat toată ceapa și usturoiul. Dar să lăsăm asta, deocamdată mă ia cu leșin de foame și m'apucă cu sete. Fugi la Manole, Nicolae, după pâine. Eu am adus, uite!

Și începù să scoată, dintr'un buzunar al paltonului, un pachet mic, din altul, alt pachet și din surtuc alte două; și le puse pe toate pe masă.

— Așa! Bun, ia poștiți să vedeți ce am aici!

Și prinse să desfacă:

— Aici am șuncă, aici brânză, aici cârnați, aici... stăi—sare.

— Manole are un vin strașnic, îi dă Stănilă. Șaizeci de bani litrul.

— Eu dau un chil, îi zise moș Eftimie, scoțând portofelul și trântind banii pe masă.

— Eu dau două, glăsui Moraru, și dădù o chitanță.

— Noi câte unul, zise Aronovici. Fuga Nicolae, că mi-e mai mare rușinea de oamenii ăștia.

— Spunei lui Manole, zise Stănilă, să dea și pentru mine unul și să însemne la partida mea.

— Hai și d ta, nene Eftimie, vorbi Nicolae, că te-i pomeni că sparg cana pe drum și d-lor or zice că l-am băut eu.

— Și după ce se încheiară la paltoanele vechi, umflară o cană de sub pat, și o zburcă afară. Și era o vreme ca aceia: stătuse

crivățul o leacă, dar iar începuse, de parcă voiau să ducă cu el căpriorii bătrânei clădiri a-i secției.

În timp ce Nicolae cu moș Eftimie lipsiră, Moraru puse masa cu fețe de hârtie și șervete la fel.

Și când crivățul urla mai bine și cartofii erau gata, ei intrară cu cana cu vin și niște pahare și se scuturară de omăt, roșii la față. Și în secție era cald și o tăcere de nu se auzea decât părpăitul cartofilor în rulă, pocnetul sau țiuitul unui lemn în sobă, pârâitul buranelor înfierbântate, scârțâitul condeiului lui Moraru glasul lui nea Stănilă, și cântecul viscolului.

Dar iată vinul pus pe masă între mezeluri și cartofele coapte puse grămadă.

Moș Eftimie făcù pe paharnicul, subcomisarul Moraru tăia brânza, șunca și împărți tacâmuri de lemn.

Tăcerea fu doar până ne așezarăm la masă; de acoloa încolo glumele curseră ca vinul și cu ele și râsul. Moraru la fiecare mișcare, la fiecare pahar spunea câte o glumă, câte un cuvânt potrivit, moș Eftimie nu se lăsă mai pre jos, nea Stănilă le încornora și el, iar

Aronovici și Nicolae spuneau isprăvile lor de agenți de siguranță. Eu, martor, râdeam de ce auzeam, iar ei, de ce vedeau că fac haz, de ce le pipărau mai mult.

— Măi Nicolae, îi zise Aronovici între altele; vrea să zică tu îți ții casa⁷ dela mine, hai?

— Apoi, ce să fac? n'ai spus tu *singur*? Nevasta mea, când ajung acasă, nu mă întreabă ce i-am adus din târg, ci ce i-am adus dela nevastă-ta.

— Ei! drăcia dracului, îi dă Aronovici, tu ai să mă sărăcești. Eu zic nevestei mele: «Dragă, unde sunt cartofii, ceapa și usturoiul? Varza de ce s'a mai împuținat?» — «Apoi, nu știi mai eri, Nicolae, ce a făcut prin pimniță îmi răspunse dânsa». — «Vezi, vezi, măi femeie îi zic eu; numai tu ești de vină, că numai tu îi tot dai zor: da, Nicolae ai cartofi? da, ai ceapă? da varză ai? până și sare îi dau oameni buni», — «Ci, lasă îmi zicea ea pe urmă, Nicolae e al nostru». O fi! dar măre Nicolae ai să dai de șugubină cu mine într'o zi.

Iar Nicolae râdea cu nevinovăție, privind cu dragoste și prietenie pe Aronovici.

— Aha, îi zise Moraru de aceștia îmi ești?

Umblu cu șmecherii la casa omului? Apoi cum îl lași?

— Ce să-l mai las, grăi Aronovici, că acum are și cheile dela pivnița mea la dânsul.

— Aaa! vra să zică, grăi Moș Eftimie, tu ai rămas a șaptea roată la căruță?

Și apoi, dăi Doamne bine, câte glume nu s'au descărcat în spinarea lui Nicolae. Dar el, în loc să se supere mai adăoga altele tot pe spinarea lui.

În vârtejul atâtor clipe de veselie și vieață, toate erau adormite și crivățul și supărările de peste zi, numai vinul și focul în sobă trăiau pentru noi, că și unul și altul ne încălzea, — mai cu seamă vinul.

Și ce vin bun mai aveà Manole Olangiu, par'că și acum îi simt gustul și mă face să-mi sorb buzele!

Erà târziu de tot, când toate avură un sfârșit, și gluma, și mâncarea, și băutura. Nu eram însă amețiți, că ce Dumnezeu, nu erà cu puțință să ne cherchelim doar din câteva păhărele de roșior.

Nu mult, Moraru adormi lângă mine; Moș Eftimie cu Nicolae pe un pat și Aronovici pe scaun cu capul rezemat pe colțul unei mese.

Toate glumele acum se închiseră cu niște sforăeli, unele mai groase și silite ca niște foi, altele ascuțite ca niște țiuitori de tăciuni. Toți dormiau, nu dormiau, dar Nicolae par'că își trăgea sufletul și nu știu ce bodogănea prin somn.

Dar pe când Nicolae visa cine știe ce minunății, iată că deodată ușa se deschise și sergentul secției, un țigan cu fața lată ca un talger și cu un nas adus ca gâtul calului, veni și trezi pe Moraru:

— Don subcomisar! Don subcomisar!

— Aud!

— Vine d-nul inspector!

Atunci, să-i fi văzut, buimaci de somn, abea nemeriră o ușă ce da pe o sală de dindos, și numai după ce plecă șeful, iarăși se înturnară, vineți de frig.

Aproape o iarnă întreagă am dus-o noi așa. Când într'o seară, așa prin postul mare, iată-l pe Nicolae singur, cu o sgârietură sub un ochiu, și foc de supărat de par'că i s'ar fi înneecat corăbiile.

— Da, ce-i măi, Nicolae, ce-i pe tine, îl întrebaram noi. Unde-i Aronovici?

— Să-l ia dracu și pe el și pe mine; ne-am certat și sunt supărat.

— Doar nu v'ați certat după ceva miere ?

— Aș, aseară, după ce am luat leafa, câte o sută și zece băncuțe de om, ne-am pornit să venim încoace ; când ajungem în strada Stindardului la Grecii ceia, în colț, ce ne vine și intrarăm înăuntru, și darăm peste niște vin adus acum, niște turburel ; și din pahar în pahar, din vorbă în vorbă, ne apucarăm de pileală, până ne-am făcut turtă. Dă, mama dracului, și vin și niște lăutari. Eu n'am de lucru și le zic să-mi cânte o sârbă. Aronovici, nu, să-i cânte de jale. Eu zic sârbă, el jale. Eu o țineam cu jocul, el cu doina. «Sârbă strig eu» ; el nu : «jale». Sârbă, jale, sârbă, jale, sârbă măăă ! jale măăă !. Atunci, el, pleosc ! îmi arde o palmă. «Sârbă, na sârbă» ! Eu îi pocnesc un pumn în pălărie. Pălăria, cum era tare, crapă și-i intră până peste ochi. Cu mare greutate și-o ridică în sus și repede la mine și când îmi cârpește un dupac, cad peste teighea și mă lovesc de terezii. El peste mine să mă omoare și mai multe nu. Grecii sar. D-nu' sub-comisar Păraianu tocmai trecea în inspecție. Dă țignal,

vin vre-o doi vardiști, ne iau și ne duc la siguranță. Când ne-a văzut Șeful, și-a pus mâinile în cap și după ce ne-a amendat cu leafa pe zece zile, ne-a făcut o feștanie bună, ne-a înjurat bine și ne-a dat drumul. Și de atunci nu mai vorbim.

— Să vă ia dracu, îi vorbi Moraru.

— Imi pare rău de atâta, că măcar nu i-am mântuit ceapa, usturoiul și varza. Da lasă, că l-a bătut D-zeu că a mai făcut una: eri dimineață a prins pe pungașul cela de Bereghianu, pe la casele cele pustii ale lui Ghica din câmpul Tei, și ducându-l înăuntru, l'a desbrăcat frumușel și i-a dat drumul numai în cămașă, iar hainele i le-a lăsat lui chioru de Voiculescu pe cinci lei. Pungașul în loc să se ducă în lumea lui, s'a dus și s'a plâns șefului, așa că Aronovici a mai încasat o amendă pe două luni. Azi șeful m'a orânduit să mă duc la Voiculescu în Tei, să spun să dea hainele pungașului. Și de nu le avea, să știi că-l dă șefu și afară. Și Nicolae după asta luându-și bună ziua, plecă.

În urma lui, la un ceas, hop și Aronovici cu altă pălărie veche și pleoștită și supărat foc.

— Da ce ai bre? întrebă moș Eftimie, ce umblăți așa. Unde e Nicolae?

— Ticălosul cela ? grăi Aronovici, mangositul cela ?

— Da ce-i ? ce s'a întâmplaf ? întrebă Moraru.

— Ce nu știi ?

— Nu !

— Stați să vă spun. Heel!...

Și Aronovici spuse tot aceia ce spusese Nicolae.

— Păcatele voastre, îi dă moș Eftimie. Mai bine v'ați împacă că vă vor prinde niște pungăși și vă vor bate ca pe voi, văzându-vă așa răzleți.

— Mai bine îmi bag degetele în ochi, decât să mă împac. Auzi, îl ajut, și el să dea în mine !

Ce-i de făcut ? Par'că pierdusem ceva scump, parcă se rupsese ceva din firea noastră, pe urmă «rula» ședea deschisă ca o gură neagră de țigan, ce se tot așteaptă îndopată, și parcă ne strigă : «cartoofi»!

Cum să-i aducem înapoi ? Cum să-i împăcăm ?

De odată, moș Eftim e se ridică de la masa lui de brad și, pe când Aronovici își iscălea revizia în o condică pe sală, se duce

la Moraru și, șo, șo, șo, văzând îi spuse nu știu. Când veni Aronovici, moș Eftimie tuși și repede se duse la palton, îl îmbracă și luându-și bățul din colț grăi :

— Șefule, trăi-te-ar Dumnezeu, eu mă duc până ici la Colentina să iau declarația celuia care l'a călcat tramvaiul. Vezi dacă vine d-nu' comisar spunei că mă întorc îndată.

Abea eși moș Eftimie, și sună telefonul.

— Alo ! zise Moraru, cu cine avem onoarea ?

— Aicea e siguranța, se auzi un glas pițigăiat prin telefon, ia o notă de urgență.

— Aronovici, glăsui Moraru, ia tu o față de hârtie. Așa, zise Moraru celui ce-i vorbea. Apoi, înturnând capul spre masă, spuse : Aronovici, scrie, pe când glasul pițigăiat înșira nu știu ce pe care Moraru le prindea și le rostea tare :

«Rog de urgență prinderea lui Costică Voiculescu din Cîmpul Tei, care acum uncias a ucis cu un cuțit pe agentul Nicolae». La vorba asta Aronovici lăsă condeiul și sări ars.

— Cum ! Niculae mort, ucis de Voiculescu. Unde ? Când ? Da, da, nu se poate...

Asta e... asta e... Îi... și ar fi mai zis ceva, dar Moraru îi tăie vorba :

— Sst... tăcere! Las că scriu eu. Da, Domnule, grăi el celui ce-i vorbea la telefon. Apoi se înturnă spre mine și-mi zise :
Scrie tu, măi Nică! Pe când Aronovici se frecă pe genuuchi, ca și cum l-ar fi lovit cineva acolo și zicea :

— Doamne, Doamne, da asta e de nepomenit și prinse să-și frângă mâinile.

Iar Moraru îmi urmă: care se dusesese să ceară niște ha...? să ceară niște haine pe care i le vânduse agentul Aronovici.

— Aaa! Aaa! făcù Aronovici ștergându-și fruntea și căzu cu capul pe masă înt'un zbuțumiat hohot de plâns, dar Moraru urmă înainte: Cadavrul e la...? Sst... tăcere! Cadavrul e la Morgă.

— Vai! Vai! Vai! zise Aronovici plângând cu amar, cine ne-a pus, trăzi-ar D-nezeu cu turburelul lor cu tot, cine ne-a pus să bem atuncea! Mă duc să-l văd, săracu, săracu Nicolae al meu. Nicolae al meu! și plecă pe ușă ca împușcat.

Nu mult veni și moș Eftimie vesel minune, și se așeză la scris. Dar nu zise nimic,

căci tocmai atunci intră un mahalagiu în secție după o procedură. Moraru era cu fața asudată și zâmbia numai.

Când iată-l și pe Nicolae încet, încet. Cum dădù moș Eftimie hârtia românului, grăi însemnat :

— N'am isprăvit, șefule, mă duc iar acolo, am venit numai să dau hârtia d-lui, și făcând cu coada ochiului spre Nicolae, eși zâmbind.

Pé loc și telefonu, turrurr! Alo! Alo! făcù Moraru cine-i acolo? Siguranța? Ia Nicolae. te rog o hârtie și prinse să spue :

— Scrie Nicolae :

«Rog prinderea de urgență a individului Bereghianu din str. Teilor, care acum două ceasuri a ucis cu un foc de revolver pe agentul Aronovici, în str. Maica Domnului, Câmpul Teilor».

— Ce? ce? făcu Nicolae, Aronovici? Ține-mă Doamne! O! o! da nu se poate! Eu l'am văzut dimineața la siguranță, era sănătos bine! Vai, Doamne! Da, da, ce-ați înebunit... Da, da asta nu-i cu puțință; și prinse a se boci.

— Da, domnule, zise Moraru celui ce'i vor-

bea, am scris...și se auzi ceva nedeslușit, după care el, grăi iar: Bine! mulțumesc! Apoi își vorbi singur frecându-și fruntea cu palma:

— Vai, ce mi-a dat să aud: «cadavrul e la morgă».

— Vai, ce nenorocire săracu, grăi Niculae. Par'că n'a fost lucru curat! Mă duc, mă duc să-l văd, săracu de maica mea! Săracu Aronovici! cine ne-a pus să ne despărțim.

Moraru să moară de răs în urma lui, în sală auzii hohotul lui Moș Eftimie, care se isbi în ușă și o deschide și se rezemă de perete să nu cadă de răs. Atunci, am înțeles, ce au făcut blestemații. În biuroul comisariului de peste sală, mai erà un telefon.

Ne-am dus afară, și l'am văzut pe Niculae. Se ducea spre târg de-i fâlfâia pulpanele paltonului.

Au trecut un ceas două, și tot râdeau. Veni noaptea, bătură ceasurile opt, nouă, zece, unsprezece, când numai ce auzim un cântec de lăutari morocănos însoțit de țambal, pe urmă mai deslușit, tot mai deslușit și strigăte: «Trage-i mă»!

Oare cine să fie? grăi moș Eftimie, că es cu bastonul la el. O, fi stricatul cela a lui Făluță.

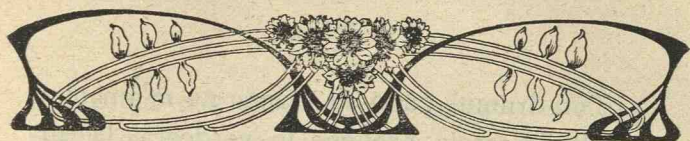
Dar cântecele se opriră chiar la secție. Și numai se auziră afară un glas bâlbâit :

— «Să trăi..., dom sub-comisar»!

— Stai o leacă : ține-te bine, se auzi altul răgușit și ușa din față se dădu de perete și ce să vezi : Aronovici, cu pălăria plină de glod și făcut turtă, trăgea de mânecă pe Nicolae, care și el și mai, orbit, se silea să urce scara cu o legătură de cartofi în mână.



STICLA CU VIN



STICLA CU VIN

De câte ori văd copacii înflorind, se re-
deșteaptă în sufletul meu câte un dor
de ducă, dor de departe. Parcă un
glas mă chiamă să mai văd locurile unde
am copilărit și am bătut mingea odată, și
cum de atâtea ani nu văzusem cum în-
floresc copacii la noi, într'o Sâmbătă a Paș-
telui, dimineața, am plecat, ducând pe lângă
dorul meu și două sticle cu vin să mai în-
viorez inima tatei.

Și eră un soare luminos și un cer ca o
mare încremenită. De unde venea un vânt,
nu știu, că parcă îți băgă sănătatea cu de-a
sila în suflet.

Tot drumul până la Bacău nu m'am uitat decât la casele ascunse în verdeață, la turmele ce mișunau pe dealuri în țârlăituri de trișcă, și la punctele albe ce se mișcau pe ogoare, ducând odată cu ele urme, una lângă alta, care schimbau covoarele verzi în lăicere negre.

Cu toate acestea de la vreme, începui să mă plictisesc.

În frumusețea ceia a firii, în farmecul de viață proaspătă ce mă împreșură se deschiseră toate dorințele și toate visurile în mine, și inima îmi ceru mai mult să mai am pe cineva pe lângă mine. Și m'am oglindit în trecutul meu și mi-am zis: Trec și primăvara astă singur!

Iarăși mă va întreba tata: „Unde ți-i mi-reasa? De ce nu o aduci?»

Săracul, el crede, că cine știe câtu-s de pricopsit prin străinătățile mele și se teme că o muri și nu și-o vedea nepoții.

Acum îmi mai făceam socoteală: cel puțin să am un om cu care să schimb o vorbă, măcar de urât! Și îmi căutai un tovarăș.

Mă uitai în tot vagonul și nu găsi un om care să-mi placă.

Intr'un colț un sergent «majur» cu o față lungă și spânatec, gălbicios și cu ochii verzi, vorbeà de ale oastei cu un om gras, pântecos și pleșuv, care la or ce apăsare a vocei și stăruință a majurului la cele ce spuneà, dădeà din cap: «Da, da! înțeleg; foarte bine!»

Pe la ferestre două cocoane cu ochii perduți pe dealuri mâncau covrigi. Fața lor n'aveà niciun vino-încoace. Păreau surori, căci amândouă aveà nasurile ca o bucată de aluat lipită între ochi.

In sfârșit, destul amărăciune ca să mergi la drum și să n'ai un om cu care așa din senin să vă apropiați unul de altul. Și așa am mers până la Bacău.

Bacăul e stație mare, acolo trenul stă mai mult, și oamenii se mai dau jos, să mai îmbuce sau să bea cevà, mă rog, după gustul fiecărui. Așa făcui și eu, și mă plimbaiu și eu o leacă pe peron.

Mai trece, ce mai trece, când numai ce aud:

«Pleacă trenul Roman, Pașcani, Suceava».

Repede mă sui, când colo, pe canapeaua unde stătusem, găsesc acum un domn tânăr,

bine îmbrăcat, cu părul lins, și mustața în sus, și în fața lui, alte două cucoane.

Acela erà locul meu și eu stătusem acolo dela București și-mi veneà greu să mă mai mut în alt loc: mai cu seamă că deasupra, pe rățea, îmi erà geamantanul și cele două sticle.

Femeile, cum mă văzură, făcură ochii mari la mine; pe urmă își dădură coate și prinseră a râde, pe când bărbatul se uită prostit. De ce râdeau nu știu, că eu așa chipos nu sânt.

Când le-am văzut, parcă mi se așternu pe inimă o mângâere. Și mă alăturai de canapea, și ochii mei dornici mi se opriră pe una din ele, — pe cea care mi se părea mai frumoasă.

Ea se uită la cealaltă și iar prinse a râde și a-i jucă ochii cu istețime, de parcă spuneau ceva.

Parcă și acum o văd cu fața albă și rotundă: un chip ca de marmoră albă ca însângerat de doi trandafiri, cu un păr bogat arămiu sub o pălărie de pue cu flori, și cu ochi albaștri ștersi ca cerul primăverii. Ce să mai spun? Erà frumoasă dea binele

și ochii ei mă furară și mă țintuiră locului. De ar fi venit cineva și mi-ar fi zis : «Hai, încolo, că am să-ți spun o vorbă!» nu m'aș fi putut deslipi și, alăturându-mă de canapea, zisei domnului : «Dacă aveți bunătate, lăsați-mă să șed și eu, de oarece aicea, sus, îmi e bagajul».

— «Cum nu, cum nu!», răspunse el, și trecu, lângă temei, lăsându-mi banca slobodă.

Dar cucoana cea frumoasă rămase cu ochii la mine și nu mă scutea : vorbea ce vorbea cu cealaltă și iar mă privea cu ochii strălucitori, luminați parcă de o bucurie.

Din vorba lor aflai că eră învățătoare în orășelul de munte, Baicu, și cealaltă cucoană și domnul erau frați.

— Și zi, te duci la părinți, la Frăsineni? o întrebă el.

— Da, îi răspunse dânsa, profit de ocazia vacanței și mă duc.

Eu, n'am de lucru? — ca și cum mi ar fi dat cineva un ghiont, sar și eu cu vorba :

— Apoi și eu îs de acolo, și eu mă duc chiar acolo.

— Ce fericit om ești! zise bărbatul. Hai

să schimbăm: Dute d-ta la Roman la mine acasă, și eu să mă duc cu domnișoara!

— Poftim: mergem cu toții! îi răspund.

— În adevăr, zise ea vorbind de tovarășa ei, ce fericită aş fi să am măcar pe Margareta cu mine!

— Mergeți cu mine, dudue, — îi zic cu o galantomie ce de mult nu mă pălise.

Aici cuconița se uită la mine pe sub gene, dulce și vorbitor, cum numai unii ochi albaștri pot privi. Apoi se înturnă către prietena ei și râse copilărește.

Până la Roman n'am mai spus o vorbă. Ea se uită, unde se uită, vorbea ce vorbea cu tovarășii ei de drum, spunea de baluri, de nunți, de cunoscuți, și se uită iar la mine par'că se temeă să nu mă piardă.

Dar nici eu nu-mi puteam luă ochii dela dânsa.

Am un obicei, cam prost de felul meu, frate: mă uit și mă uit la câte un om și nu știu de ce. Lasă că acum aveam la ce privi și nu-mi părea rău. Toate mișcărilor i le urmăream, tot surâsul, toată scânteerea vie a ochilor, dinții, gâtul, mâinile ei albe, rotunde și pline, așa că nici nu știu cum trecu vre-

mea și ajunserăm la Roman. Aicea ea zise prietenilor că s'ar da jos poate, dar se teme că n'are cu cine lăsa bagajele.

Eu, iar sar cu vorba:

— Lăsați, dudue, că rămân eu.

— Rămâi mata?

— Da!

— *Mersi*; — și se dădù jos.

Am așteptat-o și venind s'a așezat iar pe canapeaua din fața mea.

Acum își scoase pălăria, își potrivì părul pe la tâmpile și se uită cu ochii strălucitori la mine.

Atunci mi-am adus aminte că lucruri de astea se pot întâmpla: la drum, la băi, ușor se leagă prietenii, și dragostele, or'câți prieteni buni ai aveà în altă parte și or'câtă dragoste ai lăsat undeva. Dar la drum, la loc străin, când suferi de plictiseală, Doamne, bine mai prinde o prietenie. Par'că ți se încălzește sufletul și-ți vin gânduri noi. Și m'am gândit că mulți capătă mulțumiri și mai mari când sunt numai doi.

«Ispită!» mi-am zis; «de-am fi singuri, cine știe de unde te-aș prinde de mijloc, ori aș căpăta câteva palme, ori-ori... Femeile sunt

firi ciudate, te lasă să înaintezi până unde le place, mai departe se poate să ai vre-o vorbă cam greà, drept răspuns, și să te pue cu botul pe labe». Așa că mă stăpânii cât putui și mulțumeam doar lui D-zeu și mă tericeam numai cu închipuirea, că această femeie, care mă prinsese în sufletul ei ca un pui de găină în ghearele unui uliu, s'ar fi învoit să-mi fie și nevastă. Și asta e ceva. Și toate gândurile par'că se strânseseră la sfat în capul meu și amuții. La rând și dânsa nu știu ce aveà că rămase ca prostită.

Și tăcerea asta domni cam mult, de câteva ori aș fi vrut s'o rup, dar gura mi se deschise în gol. — Ciudată e muțenia între doi oameni: e mai urâtă ca moartea; par'că ți se strâmtează lumea și ți se strânge inima, și cu cât trece, par'că ți-e ciudă de tine însuți și te vezi de batjocură.

Deci trebuia scoasă la un capăt. Să te uiți la un om fără să-i vorbești, te crede cine știe cum. Așa că-mi făcui drum până afară. Stătui ce stătui pe platformă; când mă întorsei, ridicai ochii la ea și ea la mine, și luându-mi curaj, îi zisei zâmbind:

— E cam răcoare, afară!

— Răcoare, întări ea.

— La Baicu, trebuie să fie și mai răcoare.

— O, da: acolo, e frig, — e omăt.

— Și de când te-ai pornit mata?

— Dela șase dimineața.

— Și de mult stați acolo?

— De doi ani. — Da mata de unde vii?
mă întrebă acum și dânsa.

— Din București.

— Aveți slujbă acolo!

— O leacă ..

Tăcerea parcă prinse iar scoarță, și pe când eram gata să o întreb de ce clasă e profesoară, trenul, parcă spre întorsătura pe semne a lucrurilor, trecu printr'o alee de mălini, și așa mă păli o adiere adormitoare că închiserăm ochii amândoi, iar dânsa zise:

— Ce plăcută e primăvara! Știi, parcă te naști a doua oară!

— Da, — îi răspund, pe mine m'a amețit mălinii iștia..

Pe urmă, ea tăcù cu ochii perduți pe anurile verzi, și nu știu ce a gândit, că mă întrebă, ca și cum ar fi voit să lege întrebările de dinnainte:

— D-ta nu ești însurat?

— Nu! Da, de ce mă întrebi mata?

— «Ia așa», și ochii parcă îi scânteiară de bucurie.

— Da, mata nu ești măritată? o întrebai și eu.

— Nu; căci, altfel aș fi cu bărbatul meu, și apoi dacă aș fi legată de cineva, aș avea inel pe deget; — și îmi arată mâna goală.

Și ne uitărăm unul la altul și râserăm fericiți.

Eram ca înțelesi, și sufletul mi se umplu de o bucurie mare că, în sfârșit, mi-am găsit și eu tovarășul. — Și fără să vreau, râsei cu hohot, de care dânsa mă întrebă:

— De ce râzi?

— De ce? Nu știu nici eu. Primăvara asta îți dă simțuri neînțelese. Și mă prinseră gândurile iară:

«Cine știe, dacă ființa asta nu m'ar face mai fericit ca alte zise *fete bune* și, cum îs de felul meu sfios, îmi făcui socoteală: acum sunt oameni în vagon; nu-i spun nimic, dar am să caut s'o ajut, s'o duc acasă, să-i aflu numele și părinții, și poate s'a prinde să mă duc pe la ea și să-i spun, să-i spun... și cum ne-am înțeles, înainte

de a ne cunoaște, să mă pot încălzi și eu, pribeagul pe lângă un suflet.

Dar trenul fugeà, fugeà mâncând pământul, și clipele trecea cum nu mai trecuseră, iar soarele de toacă se coborà, încet, către munții către care mergeam, tânăr ca orice soare de primăvară, limpede și strălucitor, ca un geam de argint; și m'au dus așa gândurile, că nici nu știu când s'a coborît în văile unor piscuri, pe când umbrele înserării prinseră să se întindă, să posomorască ogoarele și să ascundă depărtările, nelăsând în apus decât arare svâcniri de pară pe care noaptea le stingeà cu incetul.

Deodată lampa cu rapiță de deasupra ni s'a aprins, și slaba lumină se împrăștià ca scânteerea unei candeli într'o boltă de mormânt, căci acum parcă numai noi eram în vagon; că și majurul și domnul cel cu capul palmă, își clătinau tigvele adormite ca niște oale în câte un par; și, fără să vreau, cu ochii în ochii ei, mă prinse și pe mine un somn așa de dulce, o toropeală, un somn fericit, pe când un oftat alinător îmi bătù obrazul.

Nu știu cât oiu fi ațipit, că acum erà

noapte bine. Când m'am trezit doar luminile de la cantoane și de la casele din sate se mai vedeau perindându-se pe dinnaintea ferestrelor ca niște scânteii dela mașină.

Când deschisei ochii bine, ea m'âncă niște cozonac ; și, nici una nici două, rupse o bucată și mi-o întinse :

— Poftim și dumatule.

— Nu, mulțumesc, nu m'âncă i-am răspuns, căci e Sâmbăta Paștelui, și după un obicei de acasă, postesc în săptămâna asta.

— Dar unde sântem dacă nu te superi? o întreb.

— Aproape de Dobreasca.

— Va să zică schimbăm trenul pentru Frăsinent.

— Da ! îmi răspunse ea, — și, după ce se șterse cu batista la gură, adăogă :

— Vrea să zică ești și sfânt d-ta !

— Sfânt nu prea, îi răspunsei, căci m'ai vedeà călugăr ! — și în capul meu se învârti o altă mașină de gânduri cum s'o scot cu ea la un capăt mai bun.

— Sfânt, urmă ea, de cei ce nasc draci. . Dar, cu toate acestea, știi că te admir ; îmi plac oamenii sfinți, și și plecă ochii în jos,

râzând și scuturându-se de fărâməturile de cozonac de pe rochie.

Vorba asta mă ameți și-mi dădù curaj.

— Da de ce îți plac sfinții — îi spun eu cu istețime.

— «Pentru că am credință că sfinții îs mai temeinici la pornirile lor sufletești»; și adăugă: «Dar lasă asta : ai dormit bine?»

«Auzi?» îmi zisei în gând, «că mă întreabă dacă am dormit bine».

— Da! mulțumesc! Dar mata n'ai pus capul o leacă? și prin minte î i fulgeră din nou pornirea să mă reped, s'o strâng în brațe, dar să-i zic: «Hai să te vază și tata!» Inșă mă oprii: prea o luam repede.

Iar ea îmi răspunse:

— Eu, la drum, nu dorm niciodată.

Apoi, nu știu cum se luă vorba, că-mi spuse:

— Și eu postesc, dar azi, la drum, m'am luat cu grabă și n'am avut cum să-mi iau și altă ceva demâncare; și apoi așa singură îmi vine greu să umblu prin *restaurante*; să nu zică lumea cine știe ce de mine. M'a ertă D-zeu...

Am vrut să mai spun nu știu ce, dar un

fluerat prelung se auzi, hodorogituri de șine, și trenul intră în gara Dobreasca, oprindu-se înaintea unei cunoscute clădiri cu două rânduri și cu niște felinare aprinse, în față, ca niște străjeri.

Domnișoara se sculă, își luă o mantilă de pe rețea și îmi zise:

— Dacă aş avea un om să-mi ducă coșul.

«Acum e momentul să încep», îmi zic în mine, și fără să știu ce fac, îi spun:

— Lasă dudue, lasă, că-l duc eu până jos.

Și, apucând geamantanul meu, coșulețul ei, cele două sticle și niște caete ce le aveam, cu greu,—scobor.

Dar când să pun un picior jos, ca dracu, îmi lunecă o sticlă, și poc! de pământ; când s'o țin pe cealaltă, scap și caetele. Un miros de tămâioasă ajunsă până trezi din biurou nasul șefului de gară, de veni până la mine:

—Ce, tu ești, măi!? Bată-te să te bată!— Ciuda mea!... «Na, și aista mă necăjește». N'am răspuns nimic; culeg caetele și iar le scap într'o băltoagă de băătură;—s'au făcut ca dracu!...

Mi le-am cules cum a dat D-zeu, și am trecut cu toate, pe peron. Dar ce rușine și

desamăgire!.. Păţania asta mi-a zguduit tot sufletul, şi parcă m'a dus într'o lume nouă, o lume din care vedeam că mă făcusem în faţa ei de râs.

«Nu puteam să aştept până veneà un hamal şi îmi luà bagajele?» şi parcă mă simţii înstrăinat de părerea de rău în care căzusem.

Şi parcă şi ea erà de acelaş simţ, că se învârteà în loc cu ochii perduţi în întuneric şi nici nu se uità la mine.

Cu toate acestea mă alăturai de ea, ca şi cum aş fi căutat să-i smulg ceva scump, ce îmi răpise, şi îi zisei zăpăcit :

— Poftim bagajul, domnişoară.

— Dar cu care tren plecăm? întrebă ea cu un glas ce-mi părù sec.

— Cu cel de pe a doua linie.

Trenul care venisem plecà. Ea chemă un hamal şi-i zise :

— Băete, ia şi pe-al meu, că-ţi voi da o cinste...

Dar până să dau eu, scoase şi plăti dânsa.

Poftim, alta! şi ca să nu mă arăt că-s şi calic, scosei din buzunarul jiletcei vre-o cinci piese de câte cinci lei şi le zurnăii dintr'o mână în cealaltă.

Tot drumul nu i-am vorbit decât foarte puțin, parcă ne temeam.

Dar trenul înaintă tot mai mult, treceà prin satele și văile ce mai trecusem de atâtea ori; lumini se vedeau ca niște ochi roșii în noapte: ici treceà pe lângă iaz și mergeà mai încet, colo urcà un delușor, scãpà la câmp; o luà razna nebun și, fără să vreau, alte lucruri îmi prinse mintea. Erà căsuța mea și tatăl meu. Ce bucurie am să-i fac când m'o vedea! Și poate m'aș fi gândit cine știe cât, dacă nu am fi ajuns la gară.

Nici n'am întrebat-o cum o cheamă, nici nu m'a întrebat, parcă am fi fost streini de când e lumea. Nici nu știu când s'a dat jos și pe unde a apucat.

Vederea tatei la gară îmi rãpì mințile.

O fi din orașul meu, n'o fi, D-zeu o știe; dar chipul și acum îmi stă în minte și-mi încâlzește sufletul, gândindu-mă la dânsa, și par'că simt că și femeia ceia se gândește acum la mine, și poate cine știe ce curaj ne-am fi luat unul pentru altul, de nu mi se spârgea sticla la Dobreasca.



LA MASĂ LA UN PRIETEN



LA MASĂ LA UN PRIETEN

De câte ori nu întâlnesc pe stradă un om rotofei, cu nasul ca un ardei copt, și cu ochii în lacrimi, mergând repede repede, oprindu-se în loc, uitându-se în dreapta și în stânga, și făcând cu mâna la câte un om, ori oprind pe un altul în drum și vorbindu-i ceva, și iar pleacă mai departe. Il cunosc bine, bine, a fost subșef de biurou la unu din ministere, în care am slujit și eu. Ani de zile a fost funcționar și eu așîșderea câțeva vreme cu dânsul. Seara ne întâlneam cu toți tovarășii de slujbă și ai lui și ai mei la câte o cârciumă în jurul unei cinste, dar pe dânsul nu-l primeau. El înțe-

legea asta, dar ca să se facă că nu știe, în totdeauna eșea în urma tuturor prefăcându-se că mai are de orânduit cine știe ce hârtii.

Și acolo la paharul cela ce crezi că se vorbea? de dânsul. Il bajocoreau că e un bețiv, că e un om de nesuferit și câte po-noase toate.

— Cum! glăsuii eu la câteva zile după ce am primit postul: «Vra să zică de aceea are nasul roșu,— că bea»!

— Hă-hă! Nene Chivu, zise unul din to-varășii lui. Da sticla cu țuică, la dânsul e apă! Și apoi, dacă ar fi de treabă, dar n'ai văzut cât se poartă de rău și cu servitorii.

L'am văzut și eu pe omul ăsta cum își făcea slujba: lucră cu multă pricepere deși nasul lui îi eră pătlăgică rosie de dimineață și se învinețea tocmai către amiază; vedeà hârțiile, greșelile copiștilor, aduna numere și le re-aduna, și trimetea lucrările la vreme. Ba, din pricina asta, l'am văzut într'o zi supărat pe un aprod. Cum?—Eu te-am trimis cu hârțiile la șef acasă, de urgență, și d-ta te-ai înfundat în crășmă.—Ce mai faci frate-meu, ia spus atunci

unul din tovarăși... da' tu când vii beat chior la slujbă? — Ce-ți pasă! Eu viu la lucru, nu mă duc la crișmă ca d-lui. Și dacă oi fi cam *dispus*, asta nu mă oprește de a nu-mi face datoria.

Și zile se trecură după asta. Eram la «Berbecu» la restaurant singur numai la o masă. Când deodată îl văd că intră, și dându-mi «bună ziua» se așeză în fața mea și prinse să-mi spuie :

— Ați văzut cum mă *tratează* tovarășii mei?

— Dă, i-am răspuns, știu eu...

— He-he, domnule! Eu am văzut că d-ta ești Moldovan... și eu sunt, și mă mândresc să ți-o spun căci ca Moldovanu om de treabă nu-i; da' numai să-mi spui întâiu, de unde ești.

— Din Tecuciu..., îi răspunsei.

— Și eu vorbì el îs din *Ieși* : am casă acolo, am frate ; acuma aice îs numai cu nevasta, și-s funcționar de șaisprezece ani. Am avut alți colegi, alți stăpâni, alți supuși : acum îs cu bestiile astea. Is niște, niște oameni de... doamne ferește ! Stai că-ți spun eu, ce fel de oameni sunt. Și bătù în masă :

— Băete!

-- Indată.

— Un tacâm și o litră de țuică...

Ce beai?

— Beau și eu ce vrei d-ta, îi răspund... vin.

— A, stai! Și o litră de vin. Și, domnule, cum îți spun: îs, îs niște, niște pungași! L'ai văzut pe cei trei: Rusea, Ibrîșim și cu Tololoi? Is o clică de tâlhari puși să fure Direcția,—și nu mă sufăr, că nu vreau să-mi scape nimic printre degete. Nu le fac nici o *concesie*. Eu îs cu licitațiile și nu vreau să le îngădui câtu-i negru sub unghie, și de aceea nu mă pot suferi... Hai noroc! Și dădă pe gât țuica, tuși și urmă:

— Imi pare bine că ești Moldovean. I-am spus și nevestei mele de d-ta și dorește mult să te vadă. Te rog, Duminică să fii la mine la masă. Da, negreșit...! Te aștept. Să nu cumva să mă faci să cheltuesc de geaba.

Eu am un obicei, nu pot să zic: «ba» unuia care mă cheamă la masă. Se înțelege că la oameni cum se cade.

Omul acesta dela început nu-mi căzuse greu cu ființa lui; acum chiar îmi era și apropiat.

Și primii. De ce să nu primesc eu, copist, și dânsul sub-șef de biurou? Ba încă îmi făcea și cinste.

Și, după ce mai vorbirăm nu știu ce, acolo la restaurant, plecă.

Și i-am văzut și casa. Stătea în una din fundăturile Bucureștiului: în o odaie dată cu lutișor galben pe dinafară, cu streșina joasă, numai cu sală și o bucătărie de scânduri afară. Un câne mare și o cățelușă tupilată prinseră să mîriiască; un cocoș se fandosea prin niște găini în două cuști afară: o gaiță și un sticlete.

La hămăitul cânelui, din magherniță ieși o femeie slabă, tânără, cu ochii mîhniți și cu un ciuf de păr în vârful capului.

Femeeia se uită la mine și strigă :

— Chivule !

Când numai iată-l, eși și dânsul din casă numai în jiletcă și trăgându-și pantalonii în sus.

— Aaa ! Tinco ! Tinco ! domnu' Firfircă — Aaa ! — Eram îngrijați că nu mai vii ! — Nevastă mea ! — d-nu' Firfircă. — Poftim în casă ! — Aaa ! N'ai idee, urmă el, lăsându-mă să trec înainte : Ce fericit sunt că ești Moldovan. Moldovenii, domnule, sunt cameni ;

Muntenii iștia îs niște hoți.—Hoți de codru, domnule! Ia, desbracă-te! Și ieși afară:

— Tinco, pune masa, că avem cu noi un *băet* foarte cum se cade.

În casă: un pat, o masă de brad, o ladă așternuta cu o cergă, un dulapaș alb și la răsărit niște icoane cu o candelă aprinsă.

Se înturnă și mă întrebă de beau o țuică.

— Da, una așa, îi răspunsei, n'ar fi rea.

Și din dulăpaș scoase o sticlă mare plină.

Imi turnă mie una într'o ceașcă, iar el ștergând gârliciul sticlei, o înălță la icoane și, făcându-și o cruce până la pământ, glăsui:

— Nu-i lăsa Doamne! Nu mă lăsa — Doamne!

Mulțumescu-ți ție, Doamne, că m'ai învrednicit să ajung și ziuă de azi, și am la masă pe cine mi'i drag! — și trase un gât bun.

— Acum haidem afară, urmă dânsul, să auzi gaița. Vezi, atâta avere am și eu: câinii, găinele și păsările».

Se duse la gaiță; da pasărea se înturnă cu dosul spre el și lăsând capul în jos, fluera.

— Hei, hei, Frișco! — S'o auzi cum vorbește: «Frișca pungășoaica»! și o zgândări cu mâna. Atunci pasărea se înturnă și strigă:

«Hoțule! bețivule! Săriți că mă omoară! Na! Na! ticăloasă!» dar el făcu un haz nepomenit, întimp ce temeia puse un castron cu ciorbă de pește pe masă și se uita la el urât și grăi:

— Am s'o iau într'o zi și am s'o strâng de gât. O crede lumea, că suntem noi. Au fost, domnule, niște chiriași aici care se băteau zilnic și ea a învățat tot ce ziceau dânșii.

— Noi trăim foarte bine, grăi subșeful. Da: de cinsprezece ani sunt însurat și nu ne-am zis nici: «Du-te încolo» adăogă el, în vreme ce ea se uita la dânsul ca o fiară.

Dar ca dracu, stătură cu lingurile în mână.

— Tae pâne, Tinco ! grăi el.

Ea însă șezù gânditoare cu mânil subțiori, privindu-l înfocată.

— Heee! oftă el, și apucând pânea de pe masă, făcu o cruce cu cuțitul și tăe: mie o felie și mi-o trânti înainte uitându-se în jos și roș până în fârfurile urechilor, lui una, și ei i-o asvârli.

— Ia și mănâncă, mă îndemnă dânsul, că nu știu ce are că e c'am indispusă de câteva zile.

— Și el prinse a rupe nerăbdător din pâne, a înfulică repede și a trage câte un gât de țuică. Ea luă lingura încet, privi la a mea, mă urmări cum întind în blid și cum sorb, după care rupse o cojiță și o băgă silit în gură și, luând puțină ciorbă, înghiți cu noduri uitându-se înfocată la dânsul. Da d-lui mânca, mânca al dracului, parcă se băteau calici la gura lui.

Însă, deodată el ridică capul și zise: «Tinco, mai avem ceva?»

— Ea nu răspunse, ci se uită când în castron, când la îmbucăturile ce le băgam și eu și bărbatu-său în gură, și tot încrețea din frunte îngrijitor.

— Tinco, n'auzi? N'auzi Tinco? stigă el restit, și luând o bucată de pâne o asvârli într'însa. Da ea, deodată se ridică în picioare și luând castronul cu borș, tuști pe capul lui.

— Aoleoo! făcù el.

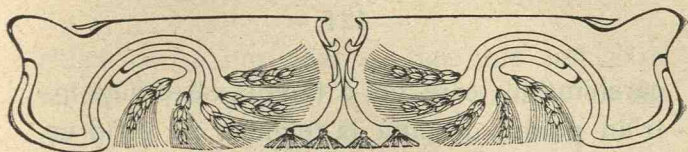
Ea căută să fugă în casă; el la dânsa peste masă; masa se răsturnă și el o prinse de ciuf.

Eu la asta, îmi luai pardesiul, pălăria și pe poartă.

Am auzit în urmă țipăt. «Chiu! Vai! Tâ-
harule!»! sunet de blide, de geamuri sparte,
de pahare,² din care se lămurea glasul gai-
ței: Hoțule! bețivule!—Sariți ca mă omoară!
Na! Na! ticăloasă!



CA SA-MI DEE SI-O CAFEA



CA SA-MI DEE ȘI-O CAFEA

Int'r'o seară, așa pe la Bobotează, mă întorsei cam târziu acasă. Și eră un ger, că de ai fi aruncat apa în sus, până jos înghețà, și o pâclă, că luminile felinarelor se vedeau ca prin sită. Și de-abia așteptam să ajung să intru în așternut, însă, când colo, gazda nicăiri și nici cheia la locul unde știam eu că o pune: «Ce holera, mi-am zis, chiria doar, azi am plătit-o, și n'aveà nici un rost să-mi ia cheia». Și mă turburai și fluerai a pagubă; dar totuși la urmă imi zisei: «Poate s'a dus să vie îndată» — și o pornii până la cârciumă peste drum.

Aici nu eră nimeni decât jupânul Costache

cârciumarul, care cu o tâmplă răsturnată într'un pumn, dormită la tejghea, pe când un ceas vechiu cu ghiulele, arată în țacănitul lui, că-și ducea vremea către miezul nopții, vreme poate mult așteptată de domnul Costache, să tragă obloanele.

La intrarea mea, el deschise ochii pe jumătate somnorosi și mă întrebă ce poftesc. Eu îi zisei să-mi dea un pahar de vin negru, și băgând mâna în buzunarul jiletcei, scoase o piesă de doi lei spre schimb.

— N'am scos!—îi dă el, și băieții s'au culcat.

— Atunci să mă lași, îi spun, să stau o leacă la d-ta, că nu știu unde s'a dus gazda, și mi-a luat cheia.

— Mă rog! îmi răspunse, și-mi arată să iau loc, iar eu mă așezai pe un scaun la o masă.

Din când în când îmi aruncam ochii afară spre ferestrele mele oblonite cu întuneric : «Nu cumva sânt luminate?» Dar gazda mea parcă se dusesese să moară. Mai mult încă : ceasul bătù douăsprezece, ceeace făcù pe jupân să se frece la ochii roșii de somn, să se întindă ca un copil și să caște.

— Iha! făcù el, să închidem și noi! și se

ridică ca un om beat. — Iar mie îmi sări inima și mă întrebai cu grijă: «Acum, unde merg eu?»

Nu-mi rămânea decât să mă duc la un otel și bine că nu stricasem cei doi franci. Și mă sculai s'o pornesc dar unde erà otelul și ce ger! Până acolo îmi înghețà și inima.

Însă cum stam și mă chinuiam cu gândurile, iată că intră în crâșmă un hamal de cei ce bagă buțile cu vin în pivnițe: încălțat cu ciobote mari, încins peste un surtuc gros cu o pestelcă de țol și cu o frânghie pe mâna-i roșie de ger. Cum erà cu pălăria pleoștită pe ochi și cu mustățile albe de promo-roacă nu l-am cunoscut; însă îndată ce și-a pus pălăria mai pe ceafă și și-a luat ghița de la gură, am dat că-i un cunoscut de-ai mei, căruia odată îi făcusem un bine, pe când eram nu știu ce pe la o percepție.

Cum mă vede își ridică ciuperca din cap și îmi dă «bună sara», însoțită de niște cuvinte pe care, de amărât ce eram, nu le-am înțeles.

Plictisit i-am dat și eu răspunsul cuvenit tot cu vorbele rostite de dânsul.

Cerù un rachiu și o pâine, iar când să-l ducă la gură, se înturnă spre mine și-mi zise :

— «Să vă văd sănătoși!» Eu îi făcu-i un semn din cap ca și cum i-aș fi răspuns : «Să dea D-zeu!»

— Da' ce sânteți așa supărați? îi dă el după ce sorbi paharul și-l puse gol pe tejghea.

— Închipuește-ți, încep a-i povesti, vin acasă să mă culc și gazda nicăiri și aștept aici cine știe de când și acum nici nu știu unde să mă duc.

N'apucai să isprăvesc, și el și sări cu vorba :

— Iraaa, domnule, de asta te plângi? Da, eu n'am casă? Hai, și-i dormi la mine! De ce am patru pereți, să se hodinească și un creștin a lui D-zeu.

Cum nu dormisem niciodată așa ori unde, m'am cam sfiit dintr'un 'ntâi dar în urmă m'am gândit : «Ce să mai umblu pe la *otele* în vremea asta!» și apoi, banii îi aveam pentru alte nevoi : și neavând încotro, am primit și am plecat cu el, lăsând pe crâșmar să-și tragă obloancle.

— Tot acolo stai? îl întrebai pe drum.

— Nu, uite ici în Fâinari. M'am mutat de acolo de unde știai d-ta.

În adevăr, am ocolit doar câteva uliți și am dat la casa îndatoritorului meu.

Parcă și acum văd ici un maldăr de bină cu două rânduri și alătura în o ogradă disprejmuită, trei perechi de case față în față și una mai în fund cu ușa spre drum: toate, niște chichinețe pe jumătate în pământ, se asemănau unor oameni, ce abia își duc zilele de bătrânețe. Toate erau cum erau, dar acoperișul celei din fund, părea întocmai ca pălăria hamalului pleoștită pe ochi, și tocmai aceia eră a lui. Dar eră a lui, eră hodina lui; lui nimenea nu-i ascunsesese cheia; prin urmare avea mai mult ca mine.

— Stați, d-voastră, nițel afară, îmi vorbi el, să mă duc să vestesc mai întâi femeia.

Nu știu ce a vorbit cu ea, că nu mult lampa s'a aprins, și el veni de mă pofti să intru.

Când am deschis ușa la odaia luminată, o căldură dulce, dar greoaie îmi bătù fața, ca și cum mi-ar fi zis: «Bine ai venit!»

Înlăuntru sărăcie goală: două paturi de lemn pe căpătâie însă așternute cu prostiri albe, o masă de brad cu o față colorată

și două scaune de tei cu spătar, vopsite roșu ; pe unul din paturi doi copilași cu mâinile la cap dormeau, iar femeia numai în fustă în mijlocul casei, își înnodă grimeaua în frunte.

— Bună seara ! îi dădui eu, oare cum cu rușine.

Bine ai venit, îmi răspunse ea, băgându-și părul dela tâmplă sub grimea.

— Ia ședeți ! îmi grăi, netezind patul slobod cu mâna.

— M'am așezat și n'am zis nimic.

— Crede, adăogă ea, că, de, ca la nevoiași.

— Lasă că-i bine, îi răspund ; și începui să-mi plimb ochii pe pereții goi.

— Dacă-mi dai voe, îmi vorbi iar, să vă aștern și desbrăcați-vă ca la d-voastră acasă.

La urmă și omul prinse a-și trage cizmele zicând: «Să ne culcăm și noi, că știi mâine la șapte trebuie să fiu la un negustor în hală să-i bag niște butoae în pimniță».

— Dar, măi femee, făcù el, pe când eu îmi desbrăcam paltonul, nu cumva poți să ne faci o cafea, că uite, — și deschise gura la sobă, — «jar mai e». Iar ea, scoțând o

pernă de sub capul copiilor unde și dânsa hodinise, întoarse niște ochi de îl tăcù să zâmbească cu rușine și luă altă vorbă: «N'ai ideie, zise el, de câte ori nu vorbim amândoi de d-ta; frate să-mi fi fost, copil, și nu-mi făceai un mai mare bine.»

În adevăr, îmi pusesem soarta mea în joc, numai să nu i să vândă lucrurile. Stase cu vreo doi ani în urmă în o casă de-a creditului și, neplătind chiria, acesta îi pusese ce mai brumă de scaune avea în vânzare, iar eu, care trebuia să îndeplinesc sarcina asta, m'am dus în ajunul vânzării la el și i-am zis : «Mâne, când oi veni, să nu te mai găsesc aicea» — și așa a fost.

Cât vorbi el, îmi scosei surtucul, gulerul, jiletca și le așezaiu pe speteaza unuia din scaune.

— Poltim, culcați-vă, îmi spune femeia ; desbrăcați-vă și nu vă uitați. — Așternutul eră făcut. Mă culcaiu frumos, și femeia mă înveli cu o cergă punând și paltonul meu deasupra, și într'un sfert de ceas poate aș fi fost cu dușii de pe lume, dacă nu aș fi auzit prin întuneric o șoaptă de femeie :

— Ai câștigat ceva azi?

— Știi, atâta cât am cumpărat pânea și ce am mâncat, răspunse bărbatul. Tu știi cum merge meseria de butar; azi cinci franci, și trei zile nimic.

— Noroc, îi dă ea, că am plătit chiria.

— Dar tu, îi vorbește el, n'ai nici zahăr, nici cafea? Cu ce cinstim omul ăsta?

— N'am nimic. N'am nici ce da la copii. Să vedem, poate să-mi mai dea pe datorie la Greci.

— Vezi; n'aș voi, să iasă din casa mea așa! Țin foarte mult...

* * *

A doua zi, m'am trezit în plânsetul unui copil și într'un ciorsăit ce-l făcea bărbatul cu periatul șoșonilor mei, dar femeia lipsia.

Când numai ce o văd că intră, înbrobodită cu o bertă neagră a căreia colțuri le ținea cu mâna, strânse, sub bărbie.

El ridică ochii la dânsa și îi făcu un semn din cap, ca și cum i-ar fi zis: Ei, ce veste?

Ea îi șopti: — Nu vrea să-mi dea.

— Ei, ce ne facem? Acuși se scoală.

— Ce să facem, știi eu? Deocamdată să-i scutur hainele.

Și îmi luă paltonul și celelalte straie de pe speteza scaunului și se duse cu ele afară. Nu mult, auzii plesnetul ce-l scoteau hainele prin apăsarea unei perii. Un minut sgomotul încetă, după care se auzi un ciorsăit care încetă și începù iar.

Când se întoarse, aveà nasul și mâinile roșii de frig, însă cu un zâmbet pe buze și cu o lumină în ochi și tare mișcată; iar când o mai întrebă el: «ce facem?» femeia își puse un deget la gură în semn de tăcere, se trase pieziș, câțiva pași spre ușă, și cu capul și cu un deget îi făcù semn să vie după dânsa și plecară afară.

Peste câteva momente, el intră înapoi cu un braț de lemne și se uită îngrijat spre mine; puse grăbit vreo două bucăți pe foc; dar, ca apucat de un neastâmpăr, se duse vreo câțiva pași spre ușă, dând din mâini cu ciudă și se oprì și iar se întoarse, făcând cu o mână un semn ca și cum ar fi zis, «acum lasă», — și scoase un oftat adânc; apoi, luând un ibric din ocnița sobei, îl umplù cu apă și-l împinse în para focului, și, gânditor, se așeză pe scaun înaintea sobei, punându-și

capul în mâini, pe când glasul femeii se auzi din prag :

— Frusino ! Frusino !

— Aud ! răsună alt glas, ca eșit din pământ,— și văzui pe fereastră că o femeie ese afară din una din cele două chichinețe.

— Lasă pe Marița, zise femeia de casă, să-mi ia de zece bani cafea și nițel zahăr de ici dela cârciumă.

Femeia străină intră înapoi și, nu mult, o copiliță cu un șal roșu în cap și cu niște taflici în picioare eși, și femeia omului îi întinse o monedă albă și îi spuse nu știu ce.

«Cum D-zeu, îmi zic, aseară se văitau că n'au un ban». Dar iar mă înturnaiu cu gândul : femeile îs econoame ; când au un gologan, îl strâng cu zece noduri și tot se vaită că n'au. Și la gândul că femeia asta e de acelea, cum eră simplă la port, mă uitaiu la ea, cu un fel de evlavie, și adogaiu în mine : «Cum știu unele femei, frate, să ție casa cu puțin».

Atunci, am scos și eu capul din cergă și m'am ridicat.

— Ai dormit bine ?

— Dormit, mulțumesc !

— N'ai idee zise el, ce mulțumit sunt în sufletul meu, că am putut și eu odată să-ți fac măcar atâta bine. Să nu te rușinezi; de câte ori te-o apucă vreo întâmplare rea, vino când vrei și dormi la mine; cât de târziu, să nu te uiți, bate în geam: n'oi fi eu, e nevasta.

Femeia iar veni în casă; dar tare grăbită, tare îngândurată, și, trase ibricul din para focului și privind întrebător în fața bărbatului, surâse și eși iar afară.

— Eu plec, îi dădù omul grăbit sculându-se de pe scaun; și, luând pestelca de țol de sub pat se încinse, apoi se șterse pe muștați și, după ce privi afară gânditor ca și cum și-ar fi amintit de ceva, adăogă: Rămâneți sănătoși! Apoi, rămâi sănătos, Domnule, și-mi întinse palma scorțoasă de bățături. Și nu uită, urmă, să mai veniți pe la noi. Și plecă ducând greoiu ciubotele, a căror bocănit surd se auzi pierzându-se afară.

Când, iată că și copila s'a înturnat. Gazda i-a luat din mână două cornețele de hârtie și într'o mână primì niște gologani.

M'am îmbrăcat îndată, așa mai ușor, ca pentru dichiseală; și ea îmi turnă de spălat.

Cât ai clipi, cafeaua și fu gata, și gospodina, luând o cănuță ca de cele de ceaiu, turnă tot ibricul în ea și, punând-o pe o farfurie, tăie un colț din pâinea adusă și mi-o puse înainte :

— Postim, și nu vă supărați ; că azi așa s'a brodit nu știu cum, că n'am fost *pregătiți* cum trebuie.

V'o spun, bunătatea și îndatorirea oamenilor acelora a fost dumnezeiască ; nici nu m'am așteptat la așa ceva. Ba încă mi-am zis : « Inchipuește-ți aveà și ea niște gologani strânși pentru cine știe ce, și i-a stricat de mi-a făcut și-o catea. « Vai ce oameni a lui D-zeu », gândii mai departe ! Iar pe când sorbeam din ceașcă, adăogaiu : « Numai D-zeu sfântul să le-ajute ».

De mult nu simțisem o mângâiere mai mare în suflet și-mi zisei iar : « Oare când oiu putea răsplăti creștinilor istora facerea asta de bine și dragostea ce mi-au arătat-o ? »

Imi luiau rămas bun dela nevastă, care se găteà să mă petreacă, dar nu știu ce mă gândii să las copiilor câte un gologan, însă spre nemângâerea mea nu mai găsii în buzunarul jiletcei moneda de doi lei. « Stai,

domnule, îmi zic în gând, unde am pus-o, că doar erà aici — să vedem unde o fi» și pipăii în celălalt buzunar, căutau în un buzunar al paltonului, căutau în celălalt, dar știi repede, repede și necăjit.

Nu-i!... Ce dracu! Doar n'o fi prin surtuc. — Pace!... Căutau mai bine! mai pipăii locul unde fusese... Nimic!...

Femeia s'a făcut mai întâi că nu bagă de seamă, dar, văzându-mă că mă sucesc așa cu grijă, mă întrebă abea vorbind și cu ochii în jos: «Poate ați perdut ceva?»

«Nu-i nimic!» i-am răspuns, dar tot ca și cum mi-ar fi fost o teamă de niște răi făcători, n'am zis nici «rămâneți sănătoși!» și m'am avântat pe ușă. Pe drum am și plâns și m'a durut inima, scârbit, nu pentru banul de argint, ci pentrucă perdusem niște oameni așa de primitori și buni.

Dar nu mult, mă liniștii și ceva luminos se strecură în sufletul meu. Vorba omului celuia că n'a câștigat nimic, rușinea ce am văzut-o pe fețele lor că n'au avut în casă măcar de-o cafea, cum și dorința de a nu eși necinstit din hodina lor și frământarea sufle-

telor lor în dimineața aceia îmi lămurì totul,
și mă făcù să mă gândesc, și fără voe să
râd și să zic:

«Săracii, oameni, ca să-mi dee și o cafea,
au făcut și ei ce s'au priceput».



SLUJBAŞUL



SLUJBAȘUL

Când eșam dela slujbă, cel dintâi lucru era să luăm câte un aperitiv la taica Pascale din str. Saul, ori în colț, peste drum de percepție la nea Nae Andrei, zis și Făgădău. Mai ales taica Pascale era vestit pentru vinașurile și covrigeii prăjiți; așa că la amiază și seara era bâlciu la dânsul, și pe cine crezi că găseai: Toți oameni de vază din împrejurimi și, ca o bomboană deasupra unei prăjituri, pe conu Vasile Zahariade, șef de culoare în partidul conservator, mare proprietar și om cu greutate. Cum mă vedeau, toți ridicau brațele ca niște răstigniți: — Fedeleş! Încă un pahar, băete!

Mai ales cuconu Vasile care avea vreo

zece perechi de case în București și vreo trei zeci de chiriași în ele, la fiecare sf. Dumitru și sf. Gheorghe, căuta să mă găsească cât mai des pe la taica Pascale ori Nea Făgădău, ca să-mi strige :

— Nene Fedeleș, da ești de zahăr, nene ! Când or veni ai noștri : « Perceptor cl. I ». Uite ce — Și ține-te-ar D zeu, — să-mi vizezi chiar acum un contract ».

— După prânz, coane Vasile, după prânz, îl necăjeam eu.

— Nu, drăguțule, că am a primii chiar peste un ceas chiria.

Conu Vasile, cât erau roșii la putere nu ți-ar fi intrat în Percepție, ferit-a sfântul, că zicea el că secția polițienească și percepția împrăștie duhoarea de colectivism mai dihai ca o velniță mirosul de rachiu, așa era el de credincios partidului lui.

Așa că îndată trimeteam pe un supus de-ai mei de punea pecetea ; îl trecea în condică și doar mi-l aducea să-l iscălesc. Ori tot conu Vasile :

— Dragă Fedeleș, lui Dumitrache Măcelaru — ori îmi vorbeà de altul — i-ați pus lucru-

rile în vânzare. E de-ai noștri. Te rog, mai amână-l.

Dar îi vorbeam eu: «Nu pot, perceptorul...»

— Mă rog, dacă îmi faci mie lucrul ăsta, sunt al dumitale. Răspund eu... Și îndată îmi puneam sub ochi câte o scrisoare dela cine știe ce persoană cu vază ori dela d-nul șef al partidului, cu bibiluri de «dragă» și «prietene» prin care-i cerea cine știe ce serviciu. «Răspund eu, urma el; mă duc la d-nu șef și îi zic: «Neică Lascarache, am un băiat; uite cum stă cazul, : ...Două sute de franci pe lună, și numai șezi pe canapea».

Și le făceam pe toate cu *jerul* dela mine. Și câte altele încă, lucruri, care au dat de bănuț, că eu, când îs liberalii la putere, dau mâna cu conservatorii și când sînt albi, îs cu roșii.

Și în adevăr, când erau conservatorii la guvern, nu mai puțin și nea Nae Andrei Făgădău, care eră liberal aveà și el acelaș rost ca și conu Vasile, fiind și el tot așa de habotnic în firea lui de liberal, pe cât eră c'conu Vasile conservator: mai ales vorbele ce mi le spuneà c'conu Vasile îmi dăduse o încredere oarbă.

Insă asta nu mi-a mers multă vreme.

Căzuse, așa, pe la un Paște, Roșii și veniră Albii și plecă și perceptorul, și rămăsei singur ca secretar-contabil ce eram, să fac și slujba lui până la venirea altuia. Mie nu-mi păsă de asta, că aveam pe c'conu Vasile la spate, ba nădăjduiam ca cu vremea, să stăruiască să mă numească și pe mine undeva mai mare.

Dar nu după mult dela plecarea perceptorului, numai ce mă pomenesc într'o zi primăvărată și dulce, cu un domn, deșirat, 'nalt și slab, ca un stânjen și cu un nas ca un pipăruș roșu.

Cum intră, se îndreptă spre mine:

«Ion Gogoasă, perceptor».

— Și eu, îi vorbii, Tânăsică Fedelș, secretar-contabil.

— A, d-ta ești? Am bune recomandații dela d-nu' șef de culoare. D-ta ești cam de mulțisor aicea.

— Da, domnule perceptor, de vreo cinci ani și mai bine.

— Ha ha! tăcù el, uitându-se pe sub gene fulgerător la mine și plecându-și ochii pe o hârtie, grăi: Bine! Unde-i biroul meu.

— Biuroul d-voastră, dincolo peste sală. Poftim ! Și, luând-o înainte, îl dusei în odaia de peste sală.

— Bine stai, zise el, așezându-se pe scaun: — «Vin nu se găsește pe aici, așa mai bun ?»

— Cum nu; ici, la taica Pascale, îi răspund.

— Trimete, te rog, să-mi aducă un litru. Ia din casa percepției, c'oiu *aranjă* eu.

Și eșii trăgând ușa după mine.

— Las'o deschisă, grăi el, că-i cald afară și las'o și la d-ta îi spuse el; să ne vedem mai bine.

— Ba eu, unul o închid, nu de alta, da că mi-i frig la picioare.

— Domnule, grăi el tare, să faci cum spun eu ! Și se uită la mine fulgerător.

Privirile lui, felul cum îmi vorbise, îmi sgârci, ca un frig, toate simțurile. «Dar nu-i nimic, mi-am spus, am pe cuconu Vasile, la spate». Da îmi băteà inima cu o presimțire a omului ce are să pată ceva. Mai mult încă, câteva clipe, și un negustor, nea Ghiță Bărbulescu și el un cunoscut liberal, veni cu o hârtie în mână și dând pe sală întrebă uitându-se zăpăcit :

— Mă rog, domnu Tănăsică Fedeleș ?

— Ce poștești? îi zise perceptorul.

— Am un *șifrticat de poperitate* pentru soacră-mea.

— D-lui nu-i perceptor să pue rezoluția. Asta trebuie să treacă pe la mine. Mă cunoști d-ta, cine sunt eu?

— De, îi zise negustorul, îți fi și d-voastră ceva pe aci, da știi, d-lui e mai de mult.

— Domnule, făcù Gogoășă, să știi, că eu sunt mai mare aici. Eu sunt perceptorul; poștim de-mi spune ce ai?

Da nu mult, auzii: «D-ta, ești negustor cu greutate în partidul liberal. Nu se poate act de pauperitate pentru d-nei, care are ginere negustor. O soacră care are ginere cu stare e ca și cum ar avea o proprietate».

Vorbele astea m'au amețit, căci negustorul, cum am spus, era om însemnat în partidul liberal și mă rugase pentru dânsul chiar nea Nae Făgădău. Și, dacă ar fi fost numai asta, dar ca și un colac peste pupăză, numai ce-l auzii pe nas roș: «Va să zică, de-astea se lucrează aici? hâm! — Uite popa, nu e popa. Bun! Bravo!—Așa, am să-i spun d-lui șef, cuconu Vasile: «Fedeleş e tare și mare».

— Poți să spui, mi-am zis mie la asta, C'conu Vasile mi-i la spate.

Trecură vreo trei zile, în vreme ce nasul d-lui perceptor se făcuse ca un fier roș, scos din foc, dar răcit o leacă.

Când numai ce mă pomenii cu un domn cărunt și sburlit ca o coamă de porc, și cu nasul bârlig ca un rât și cu ochelari. Nu dădù nici bună ziua, de cât puse:

«Sunt inspector financiar», și trântind geanta pe masă, își suflă nasul în batistă și întrebă, uitându-se la mine pe deasupra sticlelor de la ochi:

— D-ta ești Tânăsică Fedeleș ?

— Eu, dumnule inspector.

— Unde ți's condicele de încasări și vărsări ?

— Aice, domnule inspector, și deschizând casa cu bani, i le pusei înainte.

El repede, repede prinse a răsfoi prin condici și de odată se oprì și citì tare :

«Dumitrache Măcelaru, amânat până la 15 Aprilie».

— Cine'i Dumitrache Măcelaru? mă întrebă dânsul.

— Un Conu Vasile a stăruit pentru el.

— Nu-i permis dom'le, nu-i permis, zise

el, bătând cu pumnul în masă, să amâi oamenii peste gestiunea financiară. Deschide casa!

Și începù a numără: Unu, doi, o sută, o mie cinci sute și nouăzeci și cinci de bani, o sută, două,—cinci hârtii decâte o sută, unu, doi, patru napoleoni aur: total vra să zică: o mie cinci sute, și cu.... fac lei două mii optzeci și cinci de bani. Adă condica !... — Adună el și găsi: două mii optzeci, bani nouă zeci. — Cum d-le, vorbi el, în casă ai mai mult cinci parale?

— Cine știe cum s'a făcut greșala. Si apoi, eu totdeauna caut să întreacă de cât să nu ajungă.

— Nu se poate domn'le, nu se poate, îmi răcnì el, să fie mai mult, și iar trântì cu pumnul în masă. Se vede că a fost ceva; dar s'a pus în pripă și de aceia e mai mult.

— Nu, Domnule Inspector, eu cred că mai bine să fie prisos în casă.

O clipă se uită la mine fulgerător.

— Scoate limba, grăi el.

La ce, Domnule Inspector?

— Să văd?

— Ce să vedeți?

— Cât de neagră...

— De ce?

— De colectivism. Și luându-și geanta plecă înfumurat, pe când d-nu perceptor își frecă cu mulțumire nasul, care de astă dată se făcuse mai roș.

— Aaa! mi-am zis, da asta-i prea mult: Stăi domnule Perceptor, că nu faci mulți purici pe aice.

Repede la cuconu Vasile.— Ce să fac?— Să mă ducă la D-nu șef al partidului.— Mă primi; mă jelui.

— Fii pe pace grăi el, chiar astăseară mă duc să vorbesc pentru dumneavoastră.

Da', a doua zi, dimineață, spre uimirea mea, mă văzui înlocuit cu altul, un piper-nicit cu ghetete scâlciate și pantalonii jos destrămați de îndelungă opoziție și cu joben. Cum veni se uită prin prejur, și plecă nu știu unde cu perceptorul.

Fuga iar la cuconu Vasile.

De astădată, servitoarea îmi spuse, că boerul e la nea Nae Andrei.

După dânsul. Infocat mă uit pe fereastră: nu era decât niște cunoscuți cu care băusem cu trei zile înainte de năcazul ăsta: cinsteau niște roșior, și nea Andrei eră la teighea.

«Aaa! mă duc la ei; m'or căină; m'or îmbrățișă, m'or cinsti. Or face o jalbă. Și apoi nea Nae Andrei..»

Dar, când intrai, toți făcură o tresărire și încet s'au ridicat și toți s'au dat în lături, ca din calea unui ciumat, cu paharele în mâni, ghiontindu-se; iar nea Andrei care nu nă lăsă odată, până nu mă cinstea, abea îmi întinse două degete și cu o vorbă domoală rosti:

— Acum a fost, parcă aicea, conu Vasile.

«Atunci e la taica Pascale», mi-am zis:

Când colo, contabilul cel nou, înconjurat de foștii mei tovarăși de slujbă, de cunoștii mei conservatori și liberali, între care nu lipseă nici cuconu Vasile, cinsteau, vorbeiau politică, iar conu Vasile, țineă mâna noului contabil, ca a mea adineaurea la pieptul lui și nu știu ce-i spuneă, iar eu ameții de mai să cad jos. — Mi se părù că-i spuneă:

«Dumitrache Măcelaru i-ați pus lucrurile în vânzare. Pe răspunderea mea... merg la d-nu șef... două sute de franci pe lună».....



IN FAȚA UNEI CASE



IN FAȚA UNEI CASE

Pe bulevardul Vântului nu-s case multe, dar și cite sunt, îs noi, cu cite un cat, încunjurate de grădini și frumoase ca niște cutii de masă. Intre ele la un colț de uliță, unde se oprește tramvaiul îs trei plopi înalți și groși și cu o bancă sub ei; iar în fața plopilor e o cârciumă, cu o tablă la «Vaporul lui Traian». De multe ori am trecut pe bulevardul ista și un om n'am văzut pe banca ceea; dar într'o dimineață, așa pe vremea înfloririi teilor, pe bancă în fața prăvăliei, găsii trei înși;

Unul mai bătrân ca de șaizece de ani, slab și cu fața creață de par'că s'ar fi târâit

râmele pe ea; ținea în mână un baston de alun cu o ghioacă la cap; iar pe vârful uneia din ghetele lui vechi, dar văcsuite, avea o picătură de var ca un strop de ploaie. Cel dela mijloc, era mai gras, mai tânăr, cu ochii căprui și cu mustățile negre și răsucite; iar pe fața-i negricioasă, dela umărul fiecărui obraz, se zugrăvia ca niște valuri de apărare câte o brazdă trasă de vreme, trecea pe la stârcul mustăților și se oprea în câte un dâmb de falcă. Avea ceas la brâu, al cărui lanț isvorât dintr'un buzunar al jiletcei se lăsă în jos ca o sgardă și se oprea înt'un nasture de sus de la aceeași haină; iar din buzunarul de sus al surtucului, se vedeă capătul unui metru. Cel de-al treilea să fi avut 30 de ani, bălan cu fața prelungă, cu ochii ca o casă cu două ferestre dintre care una astupată și prin care crezi, că nu intră lumina soarelui decât pe jumătate; dar mai binișor îmbrăcat ca cei doi și mai spălat. După pălăria lui tare, după mustățile lui galbene și sbârlite, ras cum era, se vedeă că omul se simte; iar pe degetul inelar al mânei drepte, lângă inelul de căsătorie, mai avea unul mai gros cu sticlă neagră și săpată pe dânsa o casă.

Obosif de drum, mi am cerut voie și m'am așezat și eu lângă dînșii. Pe cel gras, par'că îl cunoșteam, însă nu știam de unde : și mă făcu-i că mă uit în altă parte. Toți tăceau. Cel dela mijloc scoase ceasul, se uită la el și îl băgă iar la loc. Când, deodată cel mai bătrân, care se tot uita la o casă nouă de lângă cârciumă—o casă mare albă cu un cat cu flori la ferestre, ce părea turnată dintr'o bucată, și cu geamurile deschise, dar cu storurile lăsate în jos,—zise oftând :

— Nu mai vine.

Iar cel dela mijloc, glăsui măsurând înălțimea plopilor :

— *Ce jalnici este plopii-ăștia, ce fromoși!* Cine știe ce bătrîn nu i-a pus, care azi doarme, pe când ei poate îi pomenesc în freamătul lor numele și nu-l înțelege nimeni.

— Fir'ar al dracului! îi dă cel cu pălăria tare; da nu mai vine frate!

— He, hei, zise bătrînul, către cel dela mijloc; numai vremurile bătrîne au făcut pe oamenii de azi. Pe atunci *tuberculoaza* și atîtea boale nu se pomeneau, și pînea și toate cele erau eftine; cu un leu vechiu mergeai în piață și luai: carne, pîne, zarza-

vat, ba cinsteai și un pahar, dar azi dai francu și nu iei nimic.

— Și toate proaste, răspuse cel cu casa pe inel. -- Da' nu mai vine!

— Ciocoi, știu că trăiesc bine, vorbi cel dela mijloc; până se scoală, până se spală, amar de lume.... Ce-i pasă! Ia-i pus ce ți-a cerut la *despozeție*? te *tratarisește* cum vrea dumnealui.

— Cum să se scoale de dimineață, vorbi bătrânul, când toată noaptea joa.ă la club, și umblă după *fandișambre*?

— Și apoi să zici, de ce-i traiul scump? îi dă cel gras. Cum să nu fie, când boierii în loc să aibă grija *popolației*, ei se *intirisează* de politică și-și dau coatele cu brutarii, cu măcelarii, ba iau și mită, și poftim, dă acolo *lăcrămație*, că nu-ți face nimic, ba tot lor le dă dreptate.

— Așa e, vorbi bătrânul, dar nu mai vine.

— Apoi, uite dom'le, îi dă cel numai cu o fereastră la frunte; la noi în târg până mai eri, alaltăeri, era *chilu* de carne cincizeci de bani, pânea douăzeci, laptele douăzeci; azi prețurile îs îndoite.

— Da, d-ta nu ești de aici? îl întrebă bătrânul.

— Eu; dela *Bot'săni*.

— Și de ce ar fi scumpe toate, zise cel gras, de ce? Că grâu s'a făcut, rapiță tot așa; au *intrată* în țară sute de milioane de lei după rapiță și tot toate is scumpe.

— Ei, de ce? zise bătrânul, pe când cel dela mijloc vorbi încrețind din frunte îngrijat :

— Da' nu mai vine frate!

— De ce? îi dă cel cu pălăria tare, vrei să știi de ce? La noi dom'le, s'au înmulțit jidovii ca muștele. Du-te de zi să-ți dee un chil de carne bună, zice că e cușur; du-te să-ți dee carne de miel, îți vinde ciosvârtele de dinapoi, restul că e cușur. Nici aceea, dom'le, nu-i, urmă el tare, tremurându-și palma și se aprinse la față de prinse să tușească.

— Țara lui *Hip*, nene! țara lui *Hip*, vorbi bătrânul, da-i vorba că nu mai vine!

— Cine să vie? îl întrebă cel dela mijloc.

— Aștept pe o persoană, îi răspunse bătrânul.

— Apoi și eu aștept pe cine-va, îi zise cel cu ochiul închis, dar văd că nu mai vine!

— D'apoi aci, în București, vorbi cel gras, par'că e mai breaz? Ne-au *innecatără* străinii. Străinul e *antriprinor* de binale, străinul arhitect, străinul ne vinde gazul; străinul, sarea, străinul încasează bani dela *traivan* că merge în țara ta, străinul îți vinde laptele, străinul îți dă haina de pe tine.... Uf! fir'ar al dracului că nu mai vine!

— Dar pe cine aștepți și d-ta? întrebă cel numai cu un ochiu.

— Pe o persoană.

— Aha, făcù el. A d-tale o fi mai întârziat pe la vre-o afacere.

— Asta e a doua la mână, îi vorbi bătrânul către cel gras; da ascultă ce-ți spun eu, că boierii și-au dat coatele cu brut...., dar nu rostì cuvântul întreg, căci, pe partea unde ședeau ei, veneau două cuconițe, cu câte o pălărie pe cap ca niște coșarci de rufe, și așa le umbreà fața încât trebuia să te pleci să le vezi mai bine. Eu m'am plecat și cu mine și bătrânul, căruia îi râseră ochii. Erau frumoase: una cu sprâncenele negre, cu fața ca marmora albă, cu ochii negrii și plini de toată scânteierea vieței, nasul drept și nările trandafirii, iar gura par'că îi erà o floare

roșie; pe când cealaltă avea părul ca o caleapă de borangic băgată sub pălărie, ochii albaștrii să nu zic ca seninul cerului: un verde turburat dar luminos și înecat în albeața obrazului; nasul îi eră puțin adus și mândru; iar gura mică și roșiet. Amândouă erau cu rochii cărămizii cum se poartă acum dintr'o bucată și li se vedeau trupurile așa de bine tăiete, că meșter de marmoră să fi fost cinevă, nu le brodeà mai nimerit; iar picioarele, vârgate ca la cuc și băgate în niște pantofiori de lac cu tocuri înalte și cu nasturi, când pășeau, săltau ca cocorii cei fudui. Trecură repede pe lângă noi borbînd, și amețindu-ne cu un miros de liliac.

— Am întarziat; colo pe ceea parte, zise cea bălană, și pășiră pe trotuarul de dinaintea crășmei și se opriră la casa cu ferestrele deschise și storurile lăsate; pe când bătrânul, uitându-se și el zâmbînd după ele, zise cu glas prelungit:

— Știți, cine au scumpit traiul?... Ia astea! Dar femeile se uitară la numărul casei; cercetară într'o parte și alta a bulevardului și repede intrară în ogradă.

— Apoi, ia acuma văd că ai *prefectă* drep-

tate d-ta, d-le. ... vorbì cel gras către bătrân; d'a mă rog cum e numele d-voastră?

— Ion Panaitescu, vărar.

— Și eu, vorbì cel gras, Costache Simionescu, constructor de binale.

Și amândoi își întinseră unul altuia mâna și scuturându-și-le cu putere :

— Imi pare bine de cunoștință.

— Și eu așisderea, zise bătrânul ca fript de scuturătura constructorului.

— Și, domnule Ion Panaitescu, zise grasul, acum m'am *conformat* bine de ce s'a scumpit traiul. Bună oară eu sânt ceva pe la primărie și am vre-o două de astea, care au *trecutără* pe lângă noi și poartă *monede* și atunci, mă înțelegi, trebuie.... și, privind pe sub gene, vorbitor, și la bătrân, și la cel cu casa pe inel, își frecă repede degetul cel mare al mânei drepte de cel arătător și, dând coate și unui și altuia :

— Pardon, că v'a n lovitără cu cotul, glăsul el către cel cu o fereastră; să mă *ri-comand* :

— Costache Simionescu, constructor de binale și îi întinse mâna.

Iar celălalt strângându-i-o cu grăbire, bolborosi :

— Vasile Vintilescu, arhitect.

— Daa! ziseră ceilalti doi și se uitară bănuitor la omul cu casa pe inel.

-- Și, *pardon*, vorbi cel gras, aprins de cuvânt, că mi-am uitat vorba; iată de ce se pun bine cu brutarii, cu măcelarii.

— Dar, nu mai vine, Domnule, zise arhitectul apăsât și se lovi cu palmele peste obraz, pe când un vânt, venit dinspre o parte a bulevardului strejuit de tei, ne isbi cu un miros dulce de ne ameți.

Ar fi vrut Simionescu să mai spuie ceva, dar numai căscă gura, o închise și tresări, căci din ograda unde intraseră cuconițele, ieși un ungurenaș tânăr, cu părul scurt, periat în sus, cu mânecile sumese, cu cămeșuica scurtă, cu șorț alb și ițarași și încălțat cu o pereche de ghete de lac ce păreau a nu fi fost ale lui.

Bătrânul se sculă în picioare și, după el și tovarășii lui.

— A spus Domnu' să veniți altădată, că acum n'are vreme să vă vorbească.

— Vra să zică toți sîntem pentru acelaș

lucru, ziseră ei într'un glas; și întrebători, se uitară unii la alții, dacă în adevăr nu și-au ghicit povestea fiecărui.

— Fă-mi dom'le, un plan de casă, îmi spune,—glăsuî arhitectul svirlind mâna răschi-rată către ceilalți doi,—că-mi ridic eu binaua; am constructor, am tot, și-ți plătesc tot așa de bine ca și cum ar fi fost sub îngrijirea dumitale... Ziceți d-voastră nu știu ce, de ce s'a scumpit traiul. Da' cum să nu se scumpească când își fac toți case mari. De, și măcelarii, și brutarii, cînd vād atîta boieret ridicîndu-se, își zic :

«Ia stăi măi, că aicea îi de făcut treabă; ia să le scumpim, că sînt bani! Și omul, punîndu-și pălăria pe ceafă, ca un acoperiș smintit de vijelie, își pocni un pumn în frunte și o porni pe bulevard spre Cotroceni.

— Și n'am o para chioară, glăsuî, constructorul ca singur, făcînd din cap desnă-dăjduit; și, posomorît ca un cer înnourat, după o clipă de gîndire, urmă :

«Ridică-mi casa, mi-a spus, iată planul, iată var, cărămidă, ce-ți pasă, eu sînt arhitectul; nu-ți ajunge ce-va? spune-mi mie».

Apoi, întinzînd un deget în văzduh, ca

și cum ar fi căutat să scoată ochii cuiva, adăogă, apucând-o furios în altă parte a bulevardului:

«Să mai creditezi lumea!»

— Uf! făcù bătrânul, că bine m'a mai pirlit.

«Vine la mine, adăogă el cu ochii în jos ca și cum ar fi grăit pământului; dă-mi var, cărămidă, și-ți plătesc îndată ce-oiu luà bani dela credit. — Da' să vă duc materialul la fața locului îi zic eu. Nu, că am căruțele mele, și iată că acum alerg». Apoi își zise tot lui: «Acum, de bine că-ți rupi pingelele, hai Panaitescule să te cinstesc cu o țuică». Și, bătând mâna în buzunarul jiletcei, scoase un ban de zece de nichel, guărit și arătându-l la soare, zise: »

— «Un ban am, sfinte soare, atâta... și dumnealui primește *mondeze*.

Și trecând, dincolo, la cârciuma din fața plopilor, strigă din ușă :

— Băiete, o țuică !

.....

Dar nu mult, o trăsură închisă, lustruită, trasă, de doi cai înalți și negri ca smoala, mânați de-un vizitiu cu joben, îmbrăcat cu

livrea și în picioare cu ciubote galbene. ieși din ograda casei cu un cat, îndreptându-se spre Calea Victoriei.

— La Flora! se auzi un domn jobenat ce-și scoase capul pe fereastra trăsurii, pe când cei trei plopi își legănau gânditori capetele ca și cum ar fi zis în freamătul liniștit al frunzelor:

— Ni neni nu știe de ce-i traiul scump decât noi, care sântem mai înalți și stăm la răspântii și le vedem pe toate...



О СПОВЕДАНИЕ



O SPOVEDANIE

Int'r'o zi, cercetând printre hârtoagele mele, dau de un caet galben, scris cu cerneală albastră, — fețe galbene de vreme ca și coaja de lămâie. «Săracu' Ionică», îmi zisei «cum s'a dus!...» Iată ce-i viața : când să trăești și tu o clipă, atunci par'că soartei îi vine un fel de nebunie, că ți le întoarce și ți le sbuciumă pe toate, de te întrebi ce-i asta».

Așa mi-am vorbit în sufletul meu, și urmai: «A muncit o viață întreagă, s'a chinuit, a fugit de însurătoare, numai să nu aibă su-părări, și tocmai de ce-a fugit, n'a scăpat».

Și, îmi amintii de el, și toată tinerețea

noastră, mi se părăndă pe dinainte,—ba și mai mult, că și copilărisem împreună, învățasem amândoi pe aceeași bancă și împreună făcuserăm toate nebuniile copilărești.—Apoi răsăriți mai mari, amândoi am intrat copiiști la Prefectura din târg, și amândoi petrecut-am în cântece și lăutari. De acolo, eu, plecând în lume, n'am mai auzit de dânsul, decât că e pomojnic la o suprefectură la munte. Mi-a scris dela început vreo două scrisori și de pe acolo, apoi n'am mai primit nici o știre despre dânsul. Ce se făcuse nici eu n'am întrebat. Și ani s'au trecut după asta. Ani mulți. Ajunsesem în vremea când te pălesc părerile de rău pentru tot ce-ai pierdut și ai petrecut.

Orașele mari au farmecul lor, petrecerile lor te fură, și se pare că te înalță deasupra oricărei fel de viață și te zăpăcesc. Totuși, într'o vreme, răzbit de dor, mă hotărâi să mă duc și eu acasă, să mai văd locurile pe unde am petrecut și pe sărmanii mei părinți, de care auzisem că sunt slabi. Și, pe la niște Paște, venii acasă și, între alte vești bune și rele, auzii că Ionică al meu e bolnav greu.

M'am dus să-l văd ; ședea tot în casa veche din ulița Sucevei. Când să intru, mă

lovii nas în nas cu preotul ; se vedea că e greu de dânsul. Și în adevăr, nu m'am înșelat, erà în pat. Alb la păr ca bruma, cu tră-sături de amărăciune pe față, cu ochii turburi de mâhnire, ascunși sub pleoape cărunte și stufoase. Nici nu erà de cunoscut.

Cum mă văzù, întrebă ?

— Ce poțesti d-ta ?

— Ce, bre. Ionică, îi dau eu, nu mă mai cunoști ?

Se uită la mine, vrù să-și amintească și nu putù.

— Nu, nu, nu te cunosc, vorbi el, cu glas scâncit ; dar stăi, stăi, că parcă îmi trece prin minte ca un vis și plesni din două degete. Nu-i fi ista... stăi... ista... cum îi zice?...

— Petrache, îi răspunsei eu,—Petrache...

— Așa, Petrache, făcù el, bătând nerăbdător în marginea patului Petrache dar....

— Petrache a lui Moș Irimia din ulița Ciurei. Ce nu-ți aduci aminte?... cel cu care ai copilărit și ai trăit împreună și ai petrecut...

— A! da, acum îmi amintesc... zise el cu un zâmbet copilăros, și ochi străluciră de o bucurie de care m'am înseninat, apoi adaogă: Cum te-ai schimbat : nici nu te cunoșteam.

Ia șezi! Ce te-ai făcut atâta vreme? Nu mi-ai mai scris nimic: parcă te-ai dat în afundul pământului. Ce mai faci?

— Ce să fac, îi răspunsei, — mă ocup cu ziaristica.

— Bun, și aduce ce-va câștig?

— Da, aduce, dacă te ții de dânsa.

— Da încaltea ești sănătos? mă întrebă iar cu glas apăsător.

— Dă, până acum ce să zic....; da acum e vorba de d-ta: văd că nu ești bine. Eu am sosit eri, și mi-a spus ai mei de d-ta. — Ce ți-a spus? mă întrebă ca pișcat și făcând ochi mari, întrebători la mine.

— Nu mi-a spus nimic, îi răspunsei de cât că nu ești după cum Ți-aș vrea să te văd.

— Ei, făcù el, dând din mână cu desnădejde, vra să zică nu știi nimic, apoi, eu sânt bolnav, bolnav greu. Ți-aș parea un caraghios dacă ți-aș spune de ce, și poate m'ai lua în răs; însă cine ia viața în șagă, amar se răzbună și ea odată. Nici nu știi cât de otrăvitoare poate fi o glumă. Ce dușman prefăcut nu e câteodată! Când crezi că ai petrecut cu dânsa, atunci te prinde de haină și-ți zice: «stai»!

Eu nu mai zic nimic. Eu nu-s scriitor dar mi-am scris o parte din viața mea, — parte de viață pe care am luat-o în glumă și care m'a lovit strașnic.

Eu am fost artritice de felul meu, și aș fi dus-o cine știi cât, că chiar începusem să mă caut, dar o supărare mare m'a adus aci. Uite și vezi!—și-mi arată piciorul vânăt, ca un ochiu lovit cu ce-va tare : era cangrenat.

Aici, tăcù ochii mari și grăi : «Iar îmi vine. iar îmi vine. Ai ! Ai !» și prinse a răsufli ca aprins : «Ai ! Ai !» Și pieptul lui se înălța și scădea ca niște foale ; se uită țintă în sus, și sudorile îi curgeau șiroaie de sub frunte. Apoi urmă : dați-mi un revolver, dați-mi un revolver să mă împușc !

Repede ușa se deschise, și o femeie se ivi : cam uscată cu nasul coroiat și încrețită pe la ochi, cu capul legat cu o grimea și îmbrăcată cu un capot alb. O cunoscui : era sora lui.

— Ce bădie, iar ? Păcatele mele ! — Da d-ta, — îmi zise — nu ești, a lui. . . . și-mi arată cu capul spre ulița Ciurei.

— Chiar, ai ghicit, răspunsei eu.

— Acum îmi aduc aminte de când veneai pe la noi.

Și repede se duse la o sticlă și la o lingură de pe masă: turnă din ea și îi dădă bolnavului, după care ca prin farmec se linișți și vorbi:

— Țată, mai lasă-mă o leacă, o leacă— și apoi să vii... Te chem eu.

Și după ce femeia ieși, el își șterse sudoarele cu mâneca cămășei și începù:

— Iaca din o întâmplare, prietene; de aceea am adus preotul să-i spun dar n'am avut curaj. Am scris-o însă pe când nu căzusem la pat. Imi prevedeam nenorocirea. Am scris-o ca pe un testament și ziceam s'o dau unui preot s'o citească ca pe o spovedanie și să se roage pentru mine, când mi-o fi sfârșitul aproape; dar parcă ce-va m'a oprit. Zici că ești scriitor. Stai să ți o dau s'o citești. Poți s'o iei și acasă și să mi-o aduci pe urmă. Am încredere în tine că te știi de când flăcăiam, că ce auzeai nu spuneai la nimeni, și pentru asta am o bucurie ne mai pomenită, că te-am văzut. Și s'o citești, că eu țiaș povesti-o, dar nu o pot spune, că mă tem să nu-mi vie iar sufocația.

Și băgând mâna sub perne, o afundă cu un vaet prelung și scoase un plic în care erau niște foi, și mi le întinse, zicând:

— Iată astea, da te rog: tu și D-zeu... Și când mai vii pe la mine ?

— Mâine și chiar poate deseară.

— Apoi vino, sănătos zise el, și vezi când treci acum prin sală, bate în ușă să vie soră-mea până aici.

Tocmai când ieșii, dânsa mă pândea printre ușă, și repede la mine, cu lacrimi:

— Nu-i așa că nu mai scapă? Doctorii mi-au spus că cu boala asta dintr'un moment în altul poate să-i vie sfârșitul. Știi cum a fost el: să ferea de toate... Eee, l-a mâncat rușinea !

— Te cheamă, îi vorbii eu, să te duci la dânsul. Mai vin eu pe aici, mâne și plecaiu glonț. Acasă, spusei mamei să-mi facă un ciai, și cu spatele la sobă, prinsei să citesc, și iată ce mărturisea prietenul meu.

*
* * *

...«Păcatul mărturisit e pe jumătate iertat. De la Adam până azi toți îs greșiți. Și Dum-

nezeu sfântul a lăsat ca pentru iertarea păcatelor să ne spovedim la duhovnic.

Și cum am fost și eu om, se vede că așa a fost dat, să nu trec viața asta negreșit. Dar fiindcă mi-e rușine să spun păcatul meu, l-am scris, ca să mi-l mărturisesc cel puțin mie, să-mi arăt părerea de rău față de mine și să mă răcoresc.

Sunt pomojnic; înjur, bat sau schingiuesc, tai în carne vie, dar niciodată nu m'a muștrat cugetul, căci am făcut-o cu simțul datoriei.

Dar o greșală a mea, pe care am descoperit-o făcându-mi slujba, n'oiu uita-o, și mă frământă, îmi roade sufletul, mă înnăbușă de mi-a luat tot curajul, toată nădejdea și toată sănătatea.

Sunt becher; niciodată nu m'am însurat. De ce? Că mă temeam că n'oiu găsi femeie după gustul meu, și n'oiu avea copii după inima mea, și am stat așa: unde am înserat, acolo mi-am așternut, și unde am găsit, acolo am iubit — și asta m'a dus unde sunt.

Slujba asta am căpătat-o prin munca mea: întâi copist la prefectură, pe urmă sub-șef de biurou, din asta m'am făcut pomojnic,

și în ușurința visurilor mele doream să ajung mai sus, și am părăsit orașul, taman de 27 ani, cu părul ca cerneala, cu fața plină și cu buza surâzătoare, și m'am dus la o reședință de subprefectură, la țară, între oameni simpli și gata de greșală, și cu traiu aspru, și multe buclucuri am avut să le văd și să-mi treacă prin mână, dar între altele într'o iarnă, așa pe la sărbătorile Crăciunului, îmi sosi la suprefectură un om din satul Valea-Răpidei din plasa mea; bătut, numai sânge, cu jalbă să-i fac dreptate, fiindcă fusese chilogit la crâșmă de niște săteni de-ai lui.

Pe om l-am trimis la doctor, la târg, iar eu mă dusei urmat de doi călărași să prind pe vinovați.

În sat am ajuns așa pe înserat. Ei, unde să tragi? Cu moșierul nu voiam să am în cârd niciodată, că oamenii aceștia, îs cu nasul de ceară: pentru o măslină îți cer un butoiu de untdelemn.

Trăsei deocamdată la primărie. Primarul îi dădù : «Trageți domnule supleant, la mine».

Nici cu el nu voiam să am în cârd, căci

pe urmă trebuia să-i iert cine știe ce. Mai bine i-am zis :

— Nu știi o casă, undeva mai bună, căci n'aș vrea să supăr pe nimeni, și afară de asta, poate am să stau în sat vreo două trei zile, și știi, n'aș vrea să zică lumea cine știe ce, că mă am bine cu d-ta. Primarul atunci făcù din cap și zise: «Bine, cum socotiți d-voastră; sunt aici case destule. Dar de! știu eu... Măi Ioniță!...» strigă el.

— Poftim d-le primar, răspunse un glas din o odaie. Și o ușă scârțâi, și un om cu părul lung, cu mustățile roșii, cu fața rotundă și brăzdată de încrețituri și prăjită de soare, se ivi.

— Nu cumva Ioana lui Pintilie, o primă pe d-l supleant pentru o zi, două în gazdă?

— De, știu eu, d-le primar, făcù omul, scărpinându-se în cap și uitându-se în jos: acolo ar fi bine, căci are așternut curat: numai să vrea, că știi că bărbatu-său e dus peste săptămână la lucru, la scânduri a Găinești, și el e cam ceapcân și o teme.

— Ia du-te tu și vezi; de nu, să te duci la Grigore a lui Toader Irimia, și vezi și acolo.

— Bine d-le primar, dar mai bine ar fi la Ioana, — și ochii îi scăpărară spre mine cu o veselie pe care puțini ar fi putut-o tălmăci. Și, nu mult, să întoarse și zise.

— A zis femeia, că poate să vie d-l supleant, că nu crede că barbatu-său să-i zică ceva pentru d-lui.

Pe dată am și sărit în sanie și am plecat cu vătășelul lângă mine. Se înserase, și eră cerul ca acoperit cu o cergă cenușie, și un abur de promoroacă plutea în văzduh și se puneà pe straie, de ne făcù îndată brumării. Trecurăm printre casele albite de omăt ca niște oameni cu căciulile lăsate pe ochi, și cu ferestrele mici înghețate, ocolirăm câteva uliți, și iată-mă înaintea unei case cu cerdac, cu ferestrele mari din câte patru geamuri, casa cu două odăi și cu sală la mijloc, cu ogradă, șură și un grăjduleț în care se vedeau niște vite.

Vătășelul se dădù jos, deschise poarta și intraiu în ogradă. Sării înaintea casei din sanie și, pe când îmi scuturam în prag blana de omăt, ușa să deschise, și o femeie voinică, cu ochii albaștri și roșcovană, îmi eși înainte: nu eră frumoasă, dar ochii ei erau ca

cerul; păreau că visează, iar prin cămașa deschisă la piept i se vedeà un sân alb ca zăpada, mijlocul parcă sta să rupă baerele fustei și, lucru neobișnuit la țară, aveà cio-rapi albi în picioare și papuci cu flori.

— Sărutăm mâna, c'conașale, îi dă ea; și bine ați venit!

— Bine te'am găsit, îi răspund încălzit de un nu știu ce ademenitor al făpturii ei și intraiu. Ea o luă înainte, fulgerându-mă pe sub gene, și deschise o ușă a unei odăi.

— Poftim, îmi zise roșinduse și cu un aer binevoitor; intrați deocamdată aice, până oiu face foc în odaia mare și s'o mai încălzi.

Unde intraiu, erà odaia lor de toate zilele, dar curat. Unde te uitai, vedeai că-i mânâ vrednică: vatra albă și dată cu brâușor, patul deși de scânduri, dar așternut cu lăicere noi ca și laița dela fereastră, și perdele albe; iar în totul un miros de levănțică, pe când la icoane, spânzurau câteva legături de bu-suioc.

Nu știu, parcă mă simții pe altă lume.

În pomojnicia mea, pentru întâiași dată mi s'a dat să văd o femeie cu atâta vino încoace și atâta de vrednică, și'mi zisei pri-

vindu-mi viața mea de burlac: «Iată o femeie care ar face cu adevăr pe un bărbat ca mine fericit și iată un cuib unde ai putea să vii de oriunde și să guști pacea, căldura și binele», și adăogai: «De ce n'am întâlnit un așa suflet de om până acum în viața mea; poate eram astfel de ființă, poate nu sufeream atâta urât și nu-mi perdeam nopțile în petreceri. Nici temutul nu m'ar fi bântuit, și, cum mi-ar fi fost cu credință și cu dragoste, — cum m-aș fi arătat și eu, — m'aș fi mândrit că mi-e nevastă» — și-mi sângera inima, că până atunci nu întâlnisem un om așa de apropiat.

— Ședeți, îi dă ea, ștergând marginea patului cu mâna, ședeți. Iată și noi ca la țară, dă, cum putem.

— Nu-i nimic, îi răspund, lasă că-i bine și curat. Halal de d-ta! Iată cum se vede femeia gospodină! — și-mi plimbai ochii prin podele și prin colțuri.

— Aice, făcù ea domol îi mai așa, dar dincolo ținem ceva mai curat.

— Dincolo? o întreb, și mă ridicai: ia să văd. Ea o luă înainte și repede trecù în sală, unde deschise o ușă.

Aice era o odaie largă, cu perdele la fe-

restre la fel; cu un pat de lemn alb, așternut cu o cergă de lână vărgată pe sub care se vedea o prostire cu horbotă albă; spre ferestre, lăiți așternute cu cergi noi, și în mijloc o masă cu o față albă și patru scaune de lemn de tei alb, iar pe jos întinse numai äicere. Un rând de icoane împodobeä peretele de räsărit, pe când deasupra patului spânzura, pe o rudă, niște haine: o cațeveică, vre-o două sumane, niște polcuțe și câte-va fuste noi, și iar miros de levăntică.

— Ha — hai, îi spun eu; aice e frumos...
Aice mă culci?

— Aice, dar am să fac o leacă foc, — și repede fugi la sobă, o destupă și, pe când ea se silea cu adusul lemnelor, eu trecui dincolo și mai stătui în căldură. Nu mult, intră și vătășelul și zise:

— Sărut mâna domnule supleant, v'am pus calul în grajd, i-am dat fîn și apă.

— Poți să te duci, îi spun, și să nu mai vii decât mâine dimineață, să mi-l înhami.

— Sărut mâna, și las' că vin eu dimineață.

— Dute sănătos, îi răspunsei.

In urma omului, iată și femeia.

— Am făcut și focul, grăi dânsa, acum o să

se încălzească odaia. Da desbracă-te ma-ta, nu-ți fie rușine, mă îmbiă ea; fii ca la mata acasă.

— Da, soțul d-tale unde-i? o întreb eu făcându-mă că nu știu.

— El e la scânduri la Găinești; nu vine decât Sâmbătă sara acasă, de-și ia schimburi, și Lunea dimineața e dus.

— Și cât îi plătește acolo?

— Șaptezeci de franci pe lună cu mâncarea lui.

— Da, copii n'aveți?

— N'avem și pentru asta suntem cam supărați.

Aici tăcui și pentru întâiași dată mă lumineai și mă gândii. «Gospodărie bună au, și n'au un copil. E trist și asta: e tot una ca și cum n'ai fi însurat. Ori cum, un copil îți îmulțește nădejdea de a munci și dragostea de casă și nevastă»;—și, plângând pre acești doi oameni că au rămas fără prunci, rămăseși în toropeala gândurilor.

Nu mai spun că a inserat bine și femeia a tăiat o găină, și s'a dus în pod după niște slănină și mi-a făcut o friptură; mi-a fiert ouă și mi-a dat să mănânc bine, după care m'a dus la culcare căci eram trudit. Am gă-

sit cald ca în rai și perdelele prinse să nu se prea vadă în casă; pat bun, moale; în loc de saltea mi-a pus numai perini moi, și mi-a dat și o cergă de învelit, peste care puse cașaveica ei și un suman.

— Să nu vă supărați, îmi spuse. Noi de, ca la țară: nu am fost pregătiți de primirea unor asemenea oameni ca d-v., și ni-ți ertă.

— Nu face nimic, îi răspund; e foarte bine; de mi-o fi frig, mai pun și blana mea deasupra și nu știu ce mi-a venit să zic: Uite, am răcit în partea dreaptă și mă doare, dar cu o leacă de rachiu mi-ar trece. N'ai pe cine trimete să iee...? — și uite ce aș vrea, să ia și o leacă de vin, că am mâncat friptura cea și nu face să beau tot apă — și să cinstești și d-ta un pahar.

— Prea mare cinste, c'conașule. Pentru noi nu vă supărați, decât pentru d-voastră, dacă vă e cu gustul; cât de adus, este un *băiet* aice, în vecini să vedem, să-l trimet pe el.

Ii dădui parale, și femeia ieși. Eu mă desbrăcai și mă pusei în pat.

Ah! bine ca atunci nu m'am simțit parcă nici în târg: parcă culcușul femeii celeia era

vrăjit. Și a zăbovit ce a zăbovit și numai ce o văd cu sticlele.

— Și n'ați avut nici un copil? îi dau eu, cum intră în casă.

— Nici unul conașule, și iată, vezi, mi-e mai mare rușine de oameni. Că pe la noi așa e, dacă femeia n'are *copchii*, toți o vorbesc de rău; iar aista al *mneue* mă bate când e *bat* și mă sudue. Pleacă Luni și vine Sâmbătă, și, ia așa, de patru *ai* de când ne-am luat, o ducem ca mâța cu cânele, și trece cu lunile și nu se apropie de mine. Zice că-s *starpă* și el are să caute alta, și așa mă chinuesc.

«Săraca femeie!» îmi dădui eu cu gândul. Ce gusturi ciudate au și țărâni. Bine nu zic că omul să n'aibă copii, că asta ar fi să nu mai fie lume, da ei așa țin, că dacă ar putea și-ar face și unul de lut». Și în gândurile astea grăii tare :

— Apoi, îi rău, da-i bun vinul?

— Bunișor, aici la crâșmă, îmi răspunse.

— Fii bună atunci și pune în pahare, și și hai să cinstim.

— Femeia alergă dincolo și aduse două pahăruțe curate; luă o tablă de pe sobă și

punându-le pe ea, turnă vin și mi-o întinse. Eu mă ridicaiu într'un cot și luaiu paharul.

— Ei, în sănătatea d-tale, îi spun, întinzându-l către paharul ei, să ciocnesc ; dar ea făcù o tresărire și mai înainte de a ciocni, îl ridică pe al ei în sus și îl duse la buze sfioasă.

— Nu, întorc eu cu vorba, — să ciocnești cu mine, căci ești femeie după placul meu. Vezi, până acum nici n'am visat nici odată să am o nevastă, dar acum cum te-am văzut pe d-ta, parcă aș vrea să am și eu una, dar așă vrednică ca d-ta, dar n'am să fiu fericitul cela niciodată, căci cucoanele noastre așteaptă să le dai tot bani și rar care îngrijesc de casă.

Și nu mai la vorba asta, însă stângace, cu ochii în jos și îmbujora tă de rușine, ciocni cu mine ; închise ochii, și dădù paharul peste cap, sfârșind cu un «mulțămesc», și cu o ștersătură a gurii cu dosul palmei.

— Ei, stai o leacă, stai pe vatră, o imbiaiu ; ce stai în picioare ?

Ea se așeză sfioasă, ciupind nu știu ce de pe genunchiu.

— Și n'ai găsit vreun leac, să ai unul ? îi dau eu râzînd.

Ea se rușină și zise:— Amù eu am fost tare cu credință. Intr'un rând mi-a venit o nebunie să fac așa ceva, căci m'a bătut, dar iar m'am întors, crezând că poate o fi, de nu azi, mâine.

— He-hei, îi spun, de-ar fi fost vreuna de cele dela târg o făcă.

— Acele da poate fac, dar mămuca tot mi-a spus să rabd, să rabd, căci a văzut femeii ce n'au avut copchii câte 10—12 ai.

Știi m'a prins o milă de femeia ceia. Avea săraca să sufere atâta pentru nimic, când alții îs destul de fericiți că n'au nici unul. Dar nu știu cum, după ce am băut vinul par'că mi-am mai schimbat mințile și pe femeia aceia o vedeam mai frumoasă și mai atrăgătoare: obrazii i se îmbujorase și ochii îi străluceau, și zise: Zău, așa cuconașule nici n'am văzut un om bun ca d-ta, ia așa să fi avut eu un bărbat : nu un boer ca mata, să zici că mă sui prea sus, ci numai de firea matală.

Ei, acum, dacă ești bună d-ta să mă tragi, sau cum se mai zice pe la noi, pe la târg, să mă *fricționezi*. Dar stinge lumânarea să nu se vadă cumva. Ea suflă în lampă. Și

când se apropie, o prinsei de mână. Dar ce mână fierbinte! — Ea pesemne a priceput, și a căutat să se smâncească, însă eu o atrăsei spre mine, de-a scăpat sticla cu rachiu jos, și s'a spart.

— Vezi ce-ai făcut ? zise ea încet.

Eu însă, n'o scutii.

Atunci prinse să se roage :

— Lasă-mă, lasă-mă, domnule supleant. Nu, lasă-mă, că o fi pe urmă cine știe ce și d-ta te duci și eu rămân și bărbatul o socoti vremea și mi-oi găsi beleaua, dar al dracului, cu cât scâncea : « lasă-mă » cu atâta par'că tot spre mine se plecă. « Lasă-mă, zău », și punându-și o mână pe mine își lăsă capul sfârșind prin un : « lasă-mă ».

La urmă se ridică în sus și începu a se trage de cap, strigând : Doamne, Doamne ce-am făcut ! Ce-am făcut, Doamne, ce-am făcut !

Vre-o trei zile am stat în satul cela până am mântuit cercetarea cu bătutul, am adunat martori, am legat pe bătăuș și l-am trimes la procuror, iar eu m'am gătit de plecare. Am vrut s'o mulțămesc, dar femeia nu a vrut să-mi primească decât plata casei, și ne-am despăr-

țit. Mie parcă mi se făcuse silă ; abia așteptam să scap ; pe când ei, la plecare obrazii i se împurpurară și, coborând ochii în jos cu un surâs amar zugrăvit la cutele buzelor, zise :

— Apoi, mergeți sănătoși dacă nu mai aveți treabă pe la noi.

Dar pe drum, observai o lipsă : numai aveam ceasul în buzunarul jiletcei. Nu eră cine știe ce : făcea vre-o treizeci de franci, căci la juvaeruri scumpe n'am ținut niciodată, dar atâta că aveà monograma mea pe dânsul. «Numai că ea mi la luat», îi dau eu în gând. Să mă duc să o iau la trei parale, mi-a fost greu, să mai fac gură, pe urma celor ce a fost ceva între noi. Te-i pomeni, mi-am zis, că mi-a spune cine știe ce de mi-o fi mai mare rușinea. Oameni iștia simpli nu prea știu multe. Și am plecat cu o greutate pe suflet, cu o scădere de voință ce nu o avusesem până atunci ; mă prinse o muștrare de cuget și parcă nu mai eram omul de dinainte ; ceva pe inimă mă apăsà ; o faptă și apoi să-mi rămâe și ceasul la ea... — Așa e când te cobori la tărâmul oamenilor mici. Știa ea că

n'are să mă mai aibă, și m'am făcut cum am spus *niznai*.

Dar dela întâmplarea ceea, m'am scârbit nu știu cum; o trică m'a coprins și o neli-niște : ce aveam nu știam. Parcă îmi răpise cineva ceva scump din suflétul meu, și de vreo două ori noaptea am sărit din pat în mijlocul odăii; aveam niște visuri ciudate, și, de greu să nu mai dau prin satul cela, mi-am cerut schimbarea în altă plasă.

Mă veți crede că am fost pomojnic cincisprezece ani în plasa unde m'am dus.

Uitasem și de ceasornic, și de femeia ceea, ba grija slujbei m'a și încărunțit.

Însă iată, că numai mă pomenesc că după ani iștia, dă Dumnezeu, și se face o lege prin care se împuținează comunele și se măresc razele plășilor, așa că o parte din comune, care fuseseră la plasa de unde plecasem, căzură la mine, între care și satul cu femeia cu dragostea veche.

Când am citit în *Monitor* tabloul de comunele ce mi se daseră, atunci mi-am adus aminte de dânsa, dar îi uitasem numele și chipul, cu toate astea o grije necunoscută prinse să mă frământa. Ce? Cu nimic nu mă

lămuream. Așa e când e să ți se întâmple nenorocirea, parcă-ți vine ceva pe vânt și-ți atinge toată simțirea, și-ți vorbește în șoapte ne înțelese de care rămâii uluit, și te întrebi, ce e asta, că doar e așa și așa, cum poate fi rău.

Dar într'o zi, iată că Primarul din Valea-Răpidei îmi trimite cu un strejer un băețandru, așa ca de 15 ani, dar voinic, roș la față, cu sprincenele negre și îmbinate și cu ochii negri, îmbrăcat cu ițari, încins peste cămașe cu un brâu și cu picioarele goale de muncă și care strejer aducea un ceas pecetluit.

— Sărut mâna, Domnule subprefect, îi dă vătășelul, împingând pre flăcău înlăuntru. Și rezemându-și pușca de perete, scoase din sân o condică cu o hârtie și mi-o întinse. Eu iscălii de primire și, înainte de a o citi, mă uitai peste ochelari la băiat. El își mototolea cu nerăbdare căciula în mâini și se uită așa la mine pe sub sprincenile lui îmbinate, că par'că îmi spunea ceva de care îmi dădă un fior prin mine. Și citii; îl chemă Vasile a lui Dumitru Pintilie din Valea-Răpidei, și-l adusesse învinovățit că a furat un ceas dela un.

vier și 80 de franci. Ceasul s'a găsit și care erà cel adus, dar banii nicăeri.

— Pâi bine, mă tâlharule, îi dau eu jignit, de ce ai furat ceasul și banii omului ?

El iar se uită la mine pe sub gene, și nu știu cum, mi se oglinđi în mine, o mutră ce par'că o mai văzusem undeva. Mi se părea ca un lucru drăcesc că am fost eu acela cu așa mutră și l-am întreat ;

— Al cărui Dumitru Pintilie din Valea-Răpidei ești tu ? Și oricât am fost de uituc până atunci, mintea mi se scutură și-l mai întrebai odată îngrijat :

— Pe maică-ta cum o chiamă ?

— Ioana ?

— Ioana, îi dau eu, cutremurându-mă cu groază ; și, în sprincenile lui îmbinate, în rotunjimea obrazului, în privirea lui și felul supărăcios, îmi oglinđii chipul meu de copil-landru, și-mi veni să strig, dar îmi ținui cumpătul.

— De unde aveai tu ceasul ista ?

— L'a găsit mămuca pe drum la iarmaroc, și i l-a dat tătucăi și el l-a purtat o leacă și i l-a vândut vierului dela curte pe cinci franci. Și eu nu știu ce am avut, că

mi-a părut rău că i l-a dat, și am deschis lada și i l-am luat, dar banii nu i-am luat că n'a avut.

Un gând nebun mă frământă, și mai să cad amețit de pe picioare; nerăbdător deschisei capacul, și mă pleznii peste obraz: dădui de monograma mea. Am vrut să întreb nu știu ce, însă nu știu cum îmi aruncaii ochii la ușă și văzui un țăran cu pălăria și cu o biciușcă în mână și cu picioarele goale în niște bocanci.

— Ce vrei? îl întreb.

— Domnule supleant, sărut mâna, e *băietul* meu. Puteți să faceți cu el ce voți, căci mi-a pătat cinstea. Eu nu vreau să-l mai văd în ochi mei. Aista, parcă nu-i făcut de mine. Știi, parcă îmi face în ciudă. Umblă noaptele haimana, și la lucru nu merge. L'am dat la școală n'a vrut să învețe. Acum să facă cinstita față a d-voastră ce a ști cu el.

Dar aici mă scuturai înfiorat și prinsei să mă plimb grăbit prin odae cu un junghiu în inimă. Și gândul de a-l scăpa, răsări ca o scînteie într'o noapte întunecoasă în sufletul meu. Dar cum? Și, mă pusei gânditor la biuro. Cum să-l scap? Nenorocirea lui eră în

sufletul meu și pe ce treceă, îmi strângea gâtul, mă înăbușea.

— Da vierul unde-i întrebai pe om.

— Vierul vine și el.

Neîncrezător, luai cercetarea dela capăt:

— Măi, cum ai furat ceasul?—Tot așa mi-a spus. — Da banii!..

— Domnule supleant, luă băiatul. Să mă trăznească unul *Mnăzeu* dacă am pus mâna pe un ban; dacă am văzut vre'un ban, în locul unde a fost ceasul.

— Și cum zici că maicăta a găsit ceasul? îl cercetai din nou.

— Iată cum a fost d-le supleant: Intr'o Joi, acum două *sătămâni*, ducându-mă cu tătucu și mămuca la târg, deodată văd că se pleacă mama jos și zice: «Uite ce am găsit» și ne arată ceasul ista. «Dă-mi-l încoace», grăi tătucu vesel. «Da, nu vreau». «Da, dă-l fă; nu fi proastă». Eu cum l-am văzut, am prins așa drag de el, că parcă ar fi fost al meu. Mă trăgea inima spre el: «Hîm, am zis atunci: dă-mi-l mie!» «Lasă, grăi tătucu, că îmi trebuie la fabrică, să știu și eu câte ceasuri sânt când merg la lucru». Așa e? întrebă el, înturnându-se pre țăran.

— Aşa! Domnule supleant, răspunse dânsul.

Dar mie, la vorba asta, îmi veni să chiui şi mă duru straşnic, şi îmi venea să-l iau de guler pe ţăran şi să-l arunc afară, şi să-i zic: «Dacă ai fi fost altfel de om poate nu ajungea băiatul aice», dar băiatul îmi luă gândurile şi urmă:

— «Da asta pe mine nu mă împacă. Cea-sornicul iasta se pusese ca un cui în inimă, şi nu ştiam cum să-l am. Dar, spre bucuria mea, spre seară numai aud pe tătucu că ceasul nu mai umblă. Bucuros, atunci, îi zic: «Amu, ce să faci cu el, dă-mi-l mie». Dar în clipa aceea, iată că intră la noi vierul Toader Ungureanu dela Curte. — Aşa e tătucă? să înturnă iar spre ţăran.

— Aşa e.

— Şi, cuconaşule, cum vă spui luă el firul vorbeii. Intră vierul la noi. «Bădiţă Ioane, îi dă el, am auzit că ai un ceas, vinde-mi-l mie». «Apoi s'a stricat, îi dă tătucu», şi băiatul se uită la tată-său care dădu din cap, că aşa e. «Ş'apoi», zise Ungureanu, dacă s'a stricat? îl iau şi aşa, îl tomnesc eu. «Uite-lăi», zise mnealui. Să uită Ungureanu la ceas, îi văzù toate maşinăriile. «Cât cei pe el?», în-

trebă vierul. «Cât să cer?» a răspuns mnealui. «Nu-l vând, am să-l dau și eu la tomnit». Ia ascultă măi loane», îi dă Ungureanu, aista ceas nu-i curat. Or e de furat, or e de găsit; și tot una e. Dacă l'ai găsit cum s'aude la târg, trebuià să te duci cu el la poliție să-l arăți. Dar dacă îl dai în a treia mână i se pierde cercetarea, eu îl tomnesc și spun că e al meu, și cine are ceva cu mine?»

Și l-a dat. — Așa e? vorbi către om.

— Intocmai, Domnule supleant, răspunse țăranul.

«Dar,» urmă băiatul: «Ceasul mă lasă ne-mângâiat. Eu știam coliba lui Ungureanu și în colibă aveà poliți și o lădiță cu lacăt. Am pândit când erà dus prin vie și am intrat; am scotocit atunci, numai am smîncit și lacătul a fost în mâinile mele și am găsit în lădiță ciasul, dar când să ies, mă lovi în piept cu el. Și după ce m'a bătut, m'a dus la primărie și iată-mă-s aice».

«Ce să fac? Cum să-l scap nenorocitul». O durere mi se puse în suflet, o părere de rău amestecat cu ceva de înmormîntare. M'am gândit la toată viața mea și am zis: «De ce am fost așa de ticălos și nu am mai văzut

casa ceea de atâția ani? Poate îl ajutam, îl dam la școală și făceam om dintr'însul.» Și nu știu ce am gândit, că am luat hârtiile de pe masă și le-am asvîrlit jos cu greață.

Ei, dar trebuia să-l scap acum: «Ce să fac? — Să chem pe vier să-i dau parale. Dar ar zice că vreau să cocoloșesc lucrul și m'ar spune la boer. Nu face? — Și apoi s'ar întrebă ce rost am, primarul mi-l trimisese cu acte. Trebuia cu el să vorbesc și să-l facă pe țăran să-i dea cinci lei chiar dacă i-aș fi dat eu cumva la urmă. Pentru asta trebuia să trimet după dânsul.» Și îi spusei omului:

— Du-te la Primărie, și spune-i Primarului să vie încoace mâne dimineață cu tot cu vier și lasăți băiatul aice. Dar băiatul, cum auzi, prinse să strige.

— Tătucăăă! Tătucă! nu mă lăsă, că mă omoară!

— Taci din gură! îi spun eu, că nu te omoară nimeni.

— Ba mă omoară, mă omoară. Știu eu că mă omoară: m'a bătut și d-nu' Primar. S'a dus sara cu Ungureanu, la crâșmă și, când au venit, au vrut să mă spânzure. Uite

ici cum m'au apucat cu basmaua! și-mi arată o vânătae la gât.

Așa am simțit o durere ne mai pomenită că mă apucă capul. Parcă pe mine m'ar fi strâns de gât, parcă pe mine m'ar fi bătut. Și chemai pe registrator.

— Să-mi trimeți chiar acum un călăraș, să vie chiar acum Ungureanu și Primaru! Și pe el să-l dai în paza unui călăraș. Și-mi zisei: «Doar nu mi-or veni ei... Și lasă că nici tatu-său nu scapă curat».

Acum eram tâmpit, prostit, parcă eram căzut într'o gaură adâncă. Nici nu mai gândeam nimic, decât stam cu fața în sus pe o canapea și mă uitam în podele. Imi trecuse de toate. Mă durea inima strașnic, o jale de pustiire mă rodea. — «Atâta a fost și nici acela»...

Nu mult, văzui pe registrator :

— Domnule supleant, băețandru ista care a fost adus cu ciasul nu e aice. L-am căutat mai înainte să-l pun să-mi măture prin odae și nu e.

— Cum, nu e ? sării eu ars : Dar nu l-ai dat în primirea jandarmului ?

— Jandarmul nu e aice și l-am încuiat la arest. E la spart nu știu cum geamul și-a eșit.

Aice, parcă mi se ușură inima întrucâtva.

Mă gândii pe de o parte să trimit să-l caute, iar pe de alta venind Primarul cu păgubașul șă 'i spun: Acum a fugit, a fugit. Ce să mai umbli prin judecăți: până l'oi prinde, până nu știu ce, primește banii domnule, și lasă că-l prindem noi. Dar ceva groaznic mă înfioră. Când numai ce văd că vine un om de pe câmp, cu capul gol, cu părul vâlvoi și grăi gâfâind de spaimă și fugă :

— Domnule suprefect, s'a înecat un băetan în Moldova. S'a aruncat unde-i hulboana ceea lângă mal unde-s rachițele cele stufoase și, până să ajungă oamenii de pe câmp la el, apa l-a și dat a fund, și nu l-am mai văzut.

— Să știți că e el, răcnii eu, băiatul, băiatul lui... me..., me, meu... lui Pintilie! fugiți cât mai repede!

În vremea asta o femeie de țară, cu fața rotundă, dar toată cu trăsături de vreme pe dânsa, urcă scările și începù să strige cu mânilor ridicate în sus:

— Băietul meu, Domnule suprefect, băietul meu! Și căzu mototol în prag, bocindu-se: băietul meu! băietul meu! Erà maicașă și înecatul, el fără — stea pe lume!

.

Și de atunci veșnic sufletul meu a fost ne împăcat, figura nenorocitului veșnic îmi stă în minte, muștrarea îmi roade sufletul. Și zi cu zi nu pot trăi, gândindu-mă că am dat o roadă ticăloasă; și veșnic parcă mă amenință, mă strigă, parcă-i aud glasul sunând la ureche, și îmi spune cu disperare «tată!» și aș răcnî, aș spune la oameni, dar mi-i rușine. Ce turburare n'aș aduce în viața celor doi oameni, din care unul crede că copilul e al lui, deși îl gonea. Și chipul femeii celi, care se jeluia odată că o bate bărbatul, acum parcă o văd că întinde brațele spre mine și-mi zice: «Nu spune!». Și tare mi-i milă, când mă gândesc cu cât meșteșug n-a păstrat secretul îngrozitor.

Și așa în gânduri, bolnav de dinainte, m-am îmbolnăvit mai tare, și merg, treptat, treptat unde-va spre un loc necunoscut, mă afund ca într'o vale fără fund, mă duc din lumea asta.

Dar poate nu mă veți crede, poate unii din d-voastră, n'au făcut fapta ce am făcut-o eu, și poate uni ați făptuit, dar n'ați avut nici pricina nici inima să vă amintiți de odrasla voastră. Câți nu treceți în trăsuri

sclipitoare, în haine cu fir și nu vă gândiți, că poate ați improscat cu noroi chiar pe copilul vostru, pe care un sergent de uliță ori vreun vătășel îl duce de guler la beci. Voi poate stați la mese bogate între lume numai cu mânuși albe, și nu știți că poate acel fecior ce vă toarnă în pahar e chiar copilul unuia din voi; ori pe când vă umpleți burta cu bunătăți, copilul unuia din voi să uită pe la geam flămând și înghițând în sec.

Eu, nu, nu am putut fi așa. Nu știu ce s'a înfipt în inima mea, ce s'a deschis în cugetul meu, să se facă un drum adânc ca o tăetură într'un aluat dospoit. Nu știu, vă rog, să ertați, nu știu. Nu, nu, nu poate mintea mea pricepe de ce nu m'am trezit mai din vreme să cercetez și tocmai acum! De ce n'am cercetat mai de mult, de ce?

Ah, nu mă învinovați de firea mea! Acum văd că firea omului e atât de alcătuită din simțiri, că ceiace ai simțit și spus acum, nu mai e aceia ce ai simțit în urmă. Așa, că, eu cred, că simțirile în om șed pături, pături, de care te desbraci din zi în zi de ele, până dai din cel din urmă, și care e singurul: simțul morți. Ori eu sunt acela, care

CUPRINSUL

- 1) Stafia.
- 2) O noapte la un prieten.
- 3) Un om practic.
- 4) Doi agenți.
- 5) Sticla cu vin.
- 6) La masă la un prieten.
- 7) Ca să-mi dee și o cafea.
- 8) Slujbașul.
- 9) In fața unei case.
- 10) O spovedanie.



INDREPTĂRI

La Pag. 56 rând 11 și 12 să se citească: dar așa când râdea și făcea gropițe în obraz, își umplea sufletul etc. în loc de: dar așa când râdea făcea gropițe în obraz, și-ți umplea etc.

La pag. 61, rând. 14 să se citească: «De acum s'a mântuit etc.

La pag. 158 rând 15 să se citească *monde* în loc de monede.

La pag. 157 rând. 14 să se citească vorbind în loc de borbind.



VERIFICAT
2007

VERIFICAT
1987



VERIFICAT
2017